

Creative
Europe
Desk Polska

Magazyn

Creative Europe Desk Polska

03

VARIA

- 03 Europejskie Dni Dziedzictwa 2023
- 04 Konserwacja ołtarza Wita Stwosza w bazylice Mariackiej w Krakowie wyróżniona Nagrodą Europa Nostra 2023
- 06 Przyznano New European Bauhaus Prizes 2023
- 07 Laureaci Nagrody Literackiej Unii Europejskiej 2023

08

INICJATYWY I WSPÓŁORGANIZACJE

- 08 Relacja z konferencji „The Power of Originality: Insights into European IP Creation and Distribution”
- 12 Współpraca Creative Europe Desks na spotkaniu plenarnym IETM w Aarhus
- 13 Porozmawiajmy o... zrównoważonej turystyce kulturalnej – podsumowanie panelu dyskusyjnego
- 16 Porozmawiajmy o... kompetencjach w kulturze – podsumowanie panelu dyskusyjnego
- 18 Dlaczego ty, dlaczego teraz? Pierwsza odsłona warsztatów Zoom in
- 19 Czternasta edycja Studia Nowe Horyzonty+

20

ROZMOWY

- 20 Rozmowa z realizatorami projektu „Mapping. A Map on the Aesthetics of Performing Arts for Early Years”
- 23 „Kino jest idealną platformą do budowania dialogu” - rozmowa z producentką filmową Anną Gawlitą

26

DOFINANSOWANE PROJEKTY

- 26 Trzy polskie projekty wsparte w ramach trzeciego naboru Europa Cinemas: Collaborate to Innovate
- 27 Nowa inicjatywa na rzecz zrównoważonego rozwoju w sektorze kultury
- 28 Ruszyła ogólnopolska akcja #TataTeżCzyta realizowana w ramach projektu „Let's Read Together”
- 30 Porozmawiajmy o szkoleniach: lokalne sesje Eurodoc

Szanowni Państwo,

Wraz z początkiem jesieni trafia do Państwa kolejny numer Magazynu CED Polska. W tym wydaniu jak zawsze czeka na Państwa podsumowanie wydarzeń realizowanych przez Creative Desk Polska. Sięgamy pamięcią między innymi do konferencji The Power of Originality: Insight into European IP Creation and Distribution, podczas której europejscy i rodzimi eksperci dyskutowali o roli oryginalnych IP w produkcji audiowizualnej. Przybliżamy tematykę dwóch debat z sektora kultury – poświęconych zrównoważonej turystyce kulturalnej oraz kompetencjom w kulturze. Dzielimy się także wrażeniami z pierwszej odsłony warsztatów Zoom in, które dla młodych polskich scenarzystów poprowadziła w czerwcu konsultantka scenariuszowa i producentka kreatywna Valeria Richter.

Zachęcamy Państwa do lektury dwóch rozmów tego numeru. Alicja Morawska-Rubczak oraz Barbara Małecka, współtwórczynie Art Fraction Foundation, opowiadają nam o międzynarodowym projekcie artystycznym skoncentrowanym na najmłodszych dzieciach „Mapping. A Map on the Aesthetics of Performing Arts for Early Years”. Z producentką Anną Gawlitą z Kijora Film rozmawiamy między innymi o dofinansowaniu pakietu projektów w komponencie MEDIA oraz o międzynarodowej rozpoznawalności. Natomiast w naszym stałym cyklu „Porozmawiajmy o szkoleniach” udział w warszawskiej sesji warsztatów Eurodoc ocenia producentka Joanna Tatko.

Na ostatnich stronach magazynu przedstawiamy projekty, które realizowane są ze wsparciem programu Kreatywna Europa. Tym razem mogą zapoznać się Państwo z inicjatywą „SGDCultheritage” na rzecz zrównoważonego rozwoju w sektorze kultury, w której polskim partnerem jest Fundacja Ochrony Krajobrazu z Jeleniej Góry, a także z ogólnopolską akcją #TataTeżCzyta, realizowaną w ramach projektu „Let’s Read Together”. Zachęcamy również do zapoznania się z wynikami trzeciego naboru w ramach Collaborate to Innovate – aż trzy projekty realizowane przez polskie podmioty uzyskały wsparcie sieci Europa Cinemas.

Życzymy przyjemnej lektury
Zespół Creative Europe Desk Polska

Europejskie Dni Dziedzictwa 2023

Europejskie Dni Dziedzictwa to realizowany pod auspicjami Rady Europy i Komisji Europejskiej projekt społeczno-edukacyjny, którego celem jest promocja dziedzictwa kulturowego. Inicjatywa przyczynia się do przybliżenia tej tematyki obywatelom i podkreślenia europejskiego wymiaru dziedzictwa kulturowego. W tym roku EDD odbędą się już po raz 31.

W Polsce za koordynację Europejskich Dni Dziedzictwa odpowiedzialny jest Narodowy Instytut Dziedzictwa. EDD 2023 odbywają się pod hasłem „Żywe dziedzictwo – tradycje od pokoleń”. Szczegóły planowanych w całej Europie wydarzeń dostępne są na stronie internetowej: europeanheritagedays.com, a informacje o inicjatywach i wydarzeniach zaplanowanych w Polsce znajdują się

na portalu Narodowego Instytutu Dziedzictwa: edd.nid.pl.

Co roku we wrześniu Europejczycy mogą bezpłatnie zwiedzić najciekawsze zabytki w swojej okolicy oraz skorzystać z szerokiego wachlarza wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych. Podczas EDD nawet niedostępne na co dzień obiekty wpuszczają w swoje mury gości, a uczestnicy licznych spotkań, prelekcji i warsztatów poznają historię i kulturę zarówno narodową, jak i tę regionalną oraz lokalną. W tym czasie organizowane są wydarzenia, które zwiększają świadomość wartości wspólnego dziedzictwa kulturowego oraz potrzeby jego ochrony. Dzięki temu Europejskie Dni Dziedzictwa dają zwiedzającym możliwość dostępu do rzadko otwartych miejsc i udziału w wyjątkowych wydarzeniach związanych z dziedzictwem kulturowym.

Konserwacja ołtarza Wita Stwosza w bazylice Mariackiej w Krakowie wyróżniona Nagrodą Europa Nostra 2023

W połowie czerwca Komisja Europejska i Europa Nostra ogłosiły laureatów Europejskiej Nagrody Dziedzictwa / Nagrody Europa Nostra 2023. W tym roku 30 wyjątkowych dokonań na polu dziedzictwa z 21 państw zostało uhonorowanych tym najwyższym europejskim wyróżnieniem. Wśród tegorocznych laureatów w kategorii Konserwacja znalazł się ołtarz Wita Stwosza w bazylice Mariackiej w Krakowie. Wyrzeźbiony w latach 1477–1489 przez przybyłego z Norymbergii artystę ołtarz jest powszechnie uznawany za arcydzieło gotyku. Jego drobiazgowa konserwacja, oparta na pogłębionych badaniach, była prowadzona *in situ* przez ponad 1000 dni i angażowała zespół najlepszych specjalistów z Polski i zagranicy.

Profesor Jacek Purchla, wiceprezydent Europa Nostra, podkreśla nie tylko szczególne miejsce arcydzieła Wita Stwosza w historii sztuki europejskiej, ale fakt dostrzeżenia przez jury nagrody międzynarodowego wymiaru spektakularnej operacji konserwatorskiej przeprowadzonej w Krakowie. „Zbyt rzadko nasza polska troska o dziedzictwo kulturowe i profesjonalizm naszych konserwatorów dostrzegane są dziś zagranicą. Tegoroczna nagroda to więc nie tylko wielkie wyróżnienie dla Parafii Mariackiej, ale i okazja dla Polski do dzielenia się naszymi dobrymi praktykami w opiece nad skarbami europejskiego dziedzictwa ze wspólnotą międzynarodową. Na propagowaniu takich niezwykłych dzieł jak krakowski ołtarz i jego spektakularna konserwacja polega misja Europa Nostra”.

Zwycięzcy zostaną uhonorowani podczas ceremonii wręczenia nagród European Heritage Awards, która odbędzie się 28 września w Palazzo del Cinema w Wenecji. Podczas ceremonii ogłoszona zostanie lista laureatów Grand Prix oraz zwycięzców Nagrody Publiczności, którzy zostaną wyłonieni spośród tegorocznych laureatów. Każdy z nich otrzyma 10 000 euro.

Ceremonia będzie punktem kulminacyjnym Europejskiego Szczytu Dziedzictwa Kulturowego 2023, zorganizowanego przez Europa Nostra przy wsparciu Komisji Europejskiej 27–30 września w Wenecji – mieście światowego dziedzictwa.

Ołtarz Wita Stwosza w bazylice Mariackiej w Krakowie

W 1978 roku historyczne centrum Krakowa wraz z bazyliką Mariacką zostało jako jedno z pierwszych miejsc wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Skarbem bazyliki Mariackiej jest gotycki ołtarz zaślubienia Najświętszej Marii Panny, wyrzeźbiony przez Wita Stwosza w latach 1477–1489. Niezwykły projekt konserwacji ołtarza, podjęty *in situ*, przywrócił go w 2021 roku do pierwotnego stanu i ukazał piękno arcydzieła norymberskiego mistrza.

Projekt został dofinansowany przez Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa (SKOZK), Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Urząd Miasta Krakowa oraz Parafię Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny.

Ołtarz Mariacki, który powstawał przez 12 lat, jest dzisiaj największym zachowanym późnogotyckim retabulum szafiastym. Jego pierwotne wymiary to 18 metrów wysokości i 11 metrów szerokości. Bohaterką ołtarza jest Maria, patronka kościoła. Pośrodku postacie wysokie na niemal 3 metry charakteryzuje realizm, dynamika układu ciała i ekspresja, z jaką przedstawione zostały draperie. Za modeli posłużyli Witowi Stwoszowi mieszkańcy średniowiecznego Krakowa – przedstawieni w naturalistyczny sposób z różnymi ułomościami i defektami. Ołtarz jest złożonym wykładem teologicznym, arcydziełem sztuki rzeźbiarskiej i dokumentacją epoki, w której powstał. Do dziś jest źródłem wiedzy o kulturze, obyczajach i historii miasta, kluczem do zrozumienia jego mieszkańców, ich wyobrażeń oraz religijności.

W 2012 roku zgłoszono obawy co do stanu ołtarza i powołano komisję, która miała go ocenić. Opinia brzmiała: stan ołtarza jest „stabilny, ale zagrożony”. Zachowanie tego bezcennego dziedzictwa wymagało podjęcia programu badań, konserwacji i działań zapobiegawczych.

Mając na uwadze rangę obiektu i sprawowaną nieprzerwanie liturgię, ołtarz nie mógł być wyłączony z dotychczasowego trybu funkcjonowania. Od 2015 roku przez ponad 1000 dni pracowano w zorganizowanej na terenie bazyliki roboczej pracowni na tyłach ołtarza. Przed ołtarzem stanęły rusztowania, a odwiedzający świątynię mogli obserwować, co robią konserwatorzy. Przez ich ręce przeszło ponad 200 figur i kilka tysięcy odrębnych elementów snycerskich.

Konserwacja przeprowadzona przez ekspertów z Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie objęła pełne spektrum możliwości naukowych. Drewno struktury ołtarza zostało skonsolidowane, wszelkie ubytki zostały uzupełnione zgodnie z poszanowaniem pierwotnie zastosowanych technologii. Usunięto późniejsze przemalowania polichromii, skorygowano układ poszczególnych elementów takich jak: anioły, gloria i mikroarchitektura na korpusie oraz predelli. W rezultacie prac odsłonięto pierwotną, gotycką karnację postaci i obramowań, co aktualnie przybliży odbiorców do oryginalnych zamysłów pracowni mistrza. Badania i analizy posłużyły również do opracowania wytycznych dotyczących zapobiegania pożarom i ewakuacji.

Istotnym elementem projektu były szeroko zakrojone konsultacje międzynarodowe, w których uczestniczyli znawcy konserwacji rzeźby gotyckiej z Polski i Europy. Wymieniali się oni wiedzą i pomysłami, co zaowocowało wieloma nowymi odkryciami.

„Renowacja tego wspaniałego ołtarza jest wyjątkowym i unikalnym osiągnięciem. Skrupulatna konserwacja ołtarza Wita Stwosza w bazylice Mariackiej, oparta na wnikliwych kwerendach, została przeprowadzona przez fachowców, którzy wykazali się ogromnym szacunkiem i wrażliwością dla oryginalnego dzieła. Projekt połączył osoby z różnych krajów, odzwierciedlając międzynarodowe znaczenie tego miejsca oraz potrzebę współpracy w zachowaniu dziedzictwa europejskiego” – wskazało jury nagrody. „Jednocześnie, będąc jednym z największych ołtarzy gotyckich na świecie, jest to osiągnięcie o imponującej skali”.

Lista laureatów Europejskich Nagród Dziedzictwa / Nagród Europa Nostra 2023:

Konserwacja i adaptacja

- Steam Engine Brewery, Czechy
- Friluftsskolen Open-Air School, Dania
- Hôtel de la Marine, Francja
- Royal Gardens of Venice, Włochy
- Museum of Urban Wooden Architecture, Litwa
- Wit Stwosch Altarpiece in St. Mary's Basilica, Polska
- Mudéjar Ceilings of the Cathedral of Funchal, Portugalia
- Deba Bridge, Gipuzkoa, Hiszpania
- Ruins of the Monastery of San Pedro de Eslonza, Gradefes, Hiszpania

Badania

- Scientific-Archaeological Studies for the Preservation of Ererouyk, Armenia/Francja
- Proto-Industrial Architecture of the Veneto in the Age of Palladio, Włochy
- Safeguarding of the Artisanal Fishing Technique “Arte-Xávega”, Portugalia

Edukacja, szkolenia i umiejętności

- MADE IN: Crafts and Design Narratives, Austria/Chorwacja/Słowenia/Serbia
- ACTA VISTA, Marseille, Francja
- Carpenters without Borders, Francja
- National Centres for Restoration of Historic Vessels, Norwegia
- Pathfinders of the Waters, Danube Delta, Rumunia

Zaangażowanie obywateli i podnoszenie świadomości

- Village Square Meer, Antwerp, Belgia
- Budapest100, Węgry
- Museum of Literature Ireland (MoLI), Irlandia
- Open for You, Włochy
- ALMADA Project, Lisbon, Portugalia
- Via Transilvanica, Rumunia
- Un-archiving Post-industry, Ukraina

Mistrzowie dziedzictwa

- Hambis Tsangaris, Cypr
- Sergio Ragni, Włochy
- Cláudio Torres, Portugalia
- Saving Ukrainian Cultural Heritage Online (SUCHO), Ukraina

W tym roku nagrody Europa Nostra zostały przyznane dwóm niezwykle projektom związanym z dziedzictwem z kraju europejskiego, który nie bierze udziału w unijnym programie Kreatywna Europa:

- Cleveland Pools, Bath, Wielka Brytania (Konserwacja i adaptacja)
- MINIARE: The Art & Science of Manuscript Heritage, Cambridge, Wielka Brytania (Badania)

Rozpoczął się nabór zgłoszeń do edycji nagrody 2024. Zgłoszenia można przysyłać online za pośrednictwem strony: europeanheritageawards.eu/apply. Prześlij swoją aplikację i podziel się swoim know-how!

Europejskie Nagrody Dziedzictwa / Nagrody Europa Nostra zostały ustanowione przez Komisję Europejską w 2002 roku i od tego czasu są koordynowane przez Europa Nostra. Od 21 lat nagrody są kluczowym narzędziem rozpoznawania i promowania wielorakich wartości dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego dla europejskiego społeczeństwa, gospodarki i środowiska.

Nagrody akcentują i promują doskonałość dziedzictwa i najlepsze praktyki w Europie, zachęcają do transgranicznej wymiany wiedzy i łączą interesariuszy dziedzictwa w sieciach. Nagrody przyniosły zwycięzcom znaczne korzyści takie jak: większa międzynarodowa i krajowa rozpoznawalność, dodatkowe fundusze i zwiększona liczba odwiedzających. Ponadto nagrody sprzyjają zwiększonej trosce o nasze wspólne dziedzictwo wśród obywateli Europy.

NEW EUROPEAN BAUHAUS PRIZES 2023

beautiful | sustainable | together

#NewEuropeanBauhaus

Przyznano New European Bauhaus Prizes 2023

Nowy europejski Bauhaus to ruch na rzecz zrównoważonego projektowania, uwzględniającego wiedzę naukową, technologie, kulturę i sztukę, przyjaznego dla środowiska, dostosowanego do lokalnych potrzeb i dostępnego dla każdego. Nowe projektowanie ma realizować cele Europejskiego Zielonego Ładu, przyczyniać się do osiągnięcia przez Europę neutralności klimatycznej maksymalnie do 2050 roku oraz opierać się na gospodarce o obiegu zamkniętym, produkującej minimum odpadów, przeciwdziałającej degradacji różnorodności biologicznej. Zrównoważone projektowanie w ramach nowego Bauhausu ma przyczynić się nie tylko do tworzenia przyjaznych do życia przestrzeni, ale przede wszystkim do zatrzymania czy ograniczenia zmian klimatu i co za tym idzie – katastrofy ekologicznej.

22 czerwca br. odbyła się uroczystość wręczenia New European Bauhaus Prizes 2023 – nagrody wyróżniającej projekty i pomysły odnoszące się do idei estetyki, zrównoważonego rozwoju i włączenia społecznego. Przyznano 15 nagród – 12 zdobywców zostało wybranych przez jury. Dodatkowych trzech zwycięzców zostało wybranych w drodze otwartego głosowania publicznego. W kontekście Europejskiego Roku Umiejętności tegoroczna edycja obejmowała dodatkową kategorię projektów poświęconych edukacji, po raz pierwszy też przyjmowane były zgłoszenia projektów i koncepcji na Bałkanach Zachodnich.

Nagrodzone projekty w 2023 roku

Kategoria: Powrót do natury

- Ripple: Making Connections between Water and Climate Change in our Towns, Irlandia (New European Bauhaus Champions)
- Noi Ortadini (citizen gardeners): a Community Garden to collectively reconnect with nature in Matera, Włochy (New European Bauhaus Rising Stars)
- Floating University Berlin: Natureculture Pedagogies, Natureculture Strategies, Niemcy (New European Bauhaus Education Champions)

Kategoria: Odzyskanie poczucia przynależności

- Sacromonte Caves Museum: Ethnological and environmental interpretation center of the Darro Valley, Hiszpania (New European Bauhaus Champions)
- Art installation and community space employing nature-based solutions in Vilnius Old Town, Litwa (New European Bauhaus Rising Stars)
- Native Scientists – Connecting Students and Scientists from the Same Migrant Community, Portugalia (New European Bauhaus Education Champions)

Kategoria: Nadanie priorytetu miejscom i ludziom, którzy tego najbardziej potrzebują

- Aalborg East: How a strategic masterplan can turn an area from isolated to inclusive, Dania (New European Bauhaus Champions)
- The playground SAGA – a healing journey through play, Dania (New European Bauhaus Rising Stars)
- Danube Design Lab Ruse, Bułgaria (New European Bauhaus Education Champions)

Kategoria: Potrzeba długoterminowego myślenia o cyklu życia w ekosystemie przemysłowym

- TOVA: Spain's first 3D printed building using earth and Crane WASP, Hiszpania (New European Bauhaus Champions)
- CREATIVE FACTORY SHOP: creating, producing, consuming fashion Together, Francja (New European Bauhaus Rising Stars)
- Land&Hand: the landscape, its materials and the craftsmanship of the future, Holandia (New European Bauhaus Education Champions)

Nagroda publiczności trafiła do:

- Urbana Basta Podgorica – A Community Garden in the Capital of Montenegro, Czarnogóra (New European Bauhaus Champions)
- Transforming untapped pitched roofs into green and accessible spaces, Francja (New European Bauhaus Rising Stars)
- Klimaatspeelplaats – A dream of a school ground, Belgia (New European Bauhaus Education Champions)

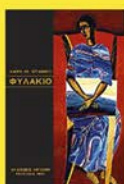
Laureaci Nagrody Literackiej Unii Europejskiej 2023

Armenia
Lusine
Kharatyan

Croatia
Martina
Vidaić

Cyprus
Hari N.
Spanou

Czechia
Ondřej
Štindl

Estonia
Tõnis
Tootsen

Finland
Iida
Rauma

France
Maud
Simonnot

Kosovo
Ag
Apolloni

Liechtenstein
Anna
Ospelt

Luxembourg
Jeff
Schinker

Montenegro
Ilija
Đurović

Poland
Sabina
Jakubowska

Sweden
Marit
Kapla

Podczas Targów Książki w Lipsku odbyła się ceremonia wręczenia Nagrody Literackiej Unii Europejskiej. Do tegorocznej edycji zakwalifikowało się trzynastu pisarzy nominowanych przez poszczególne kraje reprezentowane w ramach nagrody EUPL 2023. Międzynarodowe jury złożone z siedmiu przedstawicieli świata literatury ogłosiło laureatkę Grand Prix oraz pięciu zwycięzców wyróżnień specjalnych.

Nagroda główna trafiła do Martiny Vidaić z Chorwacji za powieść „Stjenice”.

Dodatkowo jury przyznało wyróżnienia, które otrzymali:

- Maud Simonnot z Francji
- Ag Apolloni z Kosowa
- Iida Rauma z Finlandii
- Tõnis Tootsen z Estonii
- Χάρις Ν. Σπανού (Hari N. Spanou) z Cypru

W ceremonii udział wzięła Mariya Garbiel, europejska komisarz do spraw innowacji, badań naukowych, kultury,

edukacji i młodzieży. „Książki są bardzo drogie mojemu sercu. Dlatego w tym roku zainaugurowałam Dzień Autorów Europejskich, a dziś jest kolejna piękna okazja do celebrowania literatury europejskiej. Moje serdeczne gratulacje kieruję do laureatki Nagrody Literackiej Unii Europejskiej w 2023 roku oraz do pięciu autorów, którzy otrzymali wyróżnienie! Wasza twórczość jest odzwierciedleniem talentu i kreatywności europejskiej sceny literackiej. Nie mogę się doczekać, aby zanurzyć się w Waszych książkach, i mam nadzieję, że wielu innych czytelników zrobi to samo” – stwierdziła.

Wszyscy nominowani autorzy będą promowani na szczeblu europejskim. Pomoże im to w dotarciu do szerszej i bardziej międzynarodowej publiczności. Utwory wyselekcjonowane w 2023 roku odzwierciedlają otwartość i wsparcie dla różnorodności kulturowej i językowej w Unii Europejskiej i poza nią.

Więcej informacji: euprizeliterature.eu.

Relacja z konferencji „The Power of Originality: Insights into European IP Creation and Distribution” zorganizowanej przez zespół Creative Europe Desk Polska we współpracy z Krajową Izbą Producentów Audiowizualnych, która odbyła się 21 kwietnia 2023 roku w Centralnym Domu Technologii w Warszawie oraz online.

Spotkanie rozpoczęła Małgorzata Kielkiewicz, dyrektorka Creative Europe Desk Polska, podkreślając aktualną potrzebę dyskusji nad koncepcjami oryginalnych europejskich IP w obliczu zmian zachodzących na rynku audiowizualnym. Zapowiedziała wymianę opinii zaproszonych ekspertów na temat oryginalnych produkcji, zachowania własności intelektualnej przez europejskich twórców, a także roli platform OTT oraz telewizji w zachowaniu równowagi na rynku. Wyraziła nadzieję, że konferencja dostarczy uczestnikom wiedzy i inspiracji do realizacji własnych projektów, pozwoli zapoznać się z trendami i przybliżyć wyzwania, przed którymi stoi europejski przemysł filmowy.

Część merytoryczną konferencji otworzyła prezentacja *Securing the Future of European Content: the Key to Commissioning Successful Originals*, którą przygotowała i zaprezentowała Olivia Deane z brytyjskiej firmy analitycznej Ampere Analysis.

Olivia Deane przedstawiła dane wskazujące na to, że mimo globalnego kryzysu gospodarczego w produkcji audiowizualnej są obszary wzrostu. Podczas gdy w Ameryce nastąpił spadek wydatków na zamówienia, w Europie wydatki delikatnie rosną. Porównanie danych za pierwsze półrocza lat 2021 i 2022 pokazuje, że Europa jest najszybciej rosnącym regionem dla zamawiania produkcji oryginalnych. Ten wzrost zawdzięczamy przede wszystkim publicznym nadawcom i platformom SVoD. Jednakże telewizje komercyjne (*commercial FTAs – free to air*) ciągle są odpowiedzialne za 40% zamówień treści oryginalnych w zestawieniu TOP 20, podczas gdy platformy sVoD zajmują tylko 3. miejsce. W pierwszej dwudziestce nie mieści się w ogóle Pay TV (telewizja płatna).

Jeśli chodzi o podział treści *Scripted* (ze scenariuszem) i *Unscripted* (bez scenariusza), to po boomie z początku okresu pandemii zwolnił poziom wzrostu treści *Unscripted* (z 28% wzrostu w 2020 roku do 8% w 2022 roku). Zamówienia

treści *Scripted* są mniej podatne na wahania (z 2% wzrostu w 2020 roku do 6% w 2022 roku). Popularność *Scripted* wzrosła w kanałach komercyjnej TV, u publicznych nadawców i na platformach SVoD, a spadła w Pay TV. Treści *Unscripted* zaliczyły spadek w stacjach TV komercyjnych i Pay TV, wzrosły natomiast na platformach SVoD i u publicznych nadawców.

Analiza danych z ostatnich 3 lat (pierwszy kwartał 2020 roku – pierwszy kwartał 2023 roku) pokazuje zdecydowany spadek zainteresowania gatunkiem *Reality* – co wskazuje na fakt, że nastąpiło przesycenie rynku. Natomiast rośnie produkcja w obszarze dokumentalnym. Dobrą długoterminową inwestycją są też treści dla dzieci – łatwo mogą być prezentowane na różnych terytoriach (dubbing) i ciągle odnawia się grupa docelowa.

Podsumowując wystąpienie, Olivia Deane wskazała na trendy, które mogą być pomocne przy podejmowaniu strategicznych decyzji w zakresie produkcji i dystrybucji. Jeśli chodzi o produkcję nowych treści, generalnie *Unscripted* zalicza wzrost (dokumenty), ale producenci *Reality TV* powinni starać się dotrzeć do nadawców publicznych, ponieważ u innych nadawców gatunek ten traci na popularności. Producenci treści *Scripted* powinni celować w telewizję komercyjną i nadawców publicznych, z czego ci ostatni są najlepszym wyborem dla inwestycji długoterminowych. Większość (62%) seriali zamówionych między pierwszym kwartałem 2020 roku a pierwszym kwartałem 2023 roku była ciągle produkowana zewnątrz. Wynika z tego, że pojawia się sporo okazji dla producentów, ale ze względu na zmniejszone budżety należy ostrożnie pozycjonować swoje produkcje, by wpasować się w te obszary, w których pojawia się wzrost.

Z kolei w zakresie treści już istniejących Deane wskazała, że telewizje komercyjne przeniosły swoją uwagę na seriale *Scripted*. Poprzednio polegały przede wszystkim na treściach *Unscripted*, a teraz będą poszukiwać seriali, żeby wypełnić luki w swoich ramówkach już istniejącymi tytułami. Z uwagi na to, że wyprodukowanie nowych treści jest czasochłonne, jest to dobra okazja dla dystrybutorów, żeby sprzedawać gotowe treści. Jeśli chodzi o platformy SVoD przewidywane są braki w ulubionych gatunkach widzów (*crime*, *thriller*, *sci-fi*, *fantasy*),

więc dla dystrybutorów seriali *high-end* streamerzy wydają się dobrą grupą docelową. Natomiast dystrybutorzy powinni unikać filmów dokumentalnych, ponieważ mimo wzrostu ich popularności preferowane będą produkcje oryginalne, które są tańsze w produkcji.

Kolejne wystąpienie przeniosło uwagę zgromadzonych na kwestie związane z prawem własności intelektualnej i mediów. Mecenas Krzysztof Czyżewski, reprezentujący Kancelarię Adwokacką Czyżewscy, przeprowadził wykład *Chain of Title: Do's and Don'ts*, porządkujący wiedzę z zakresu praw autorskich i majątkowych. Ekspert rozpoczął od prymarnego rozróżnienia konieczności pozyskania praw do fundamentów scenariuszy filmów czy seriali (pomysł, inspiracja – nie wymaga; adaptacje dzieł, życiorysy – wymaga). Następnie wyłuszczył różnice między prawami do scenariusza, na które składają się między innymi prawa osobiste, autorskie prawa ekonomiczne, prawa zależne czy prawa do elementów utworu, a prawami w scenariuszu, obejmującymi np. znaki towarowe czy licencje.

W dalszej części wykładu mecenas Czyżewski wskazał na duże wyzwania, jakie niesie ze sobą realizacja filmów z wykorzystaniem materiałów archiwalnych, co wiąże się nie tylko z koniecznością zabezpieczenia praw do obrazów, muzyki czy artystycznego wykonania, ale niejednokrotnie także wymaga detektywistycznych zdolności w tropieniu spadkobierców praw i skrupulatności w rozgryzaniu podziału praw między instytucjami, nadawcami itd.

Mecenas Czyżewski wskazał także na najczęstsze błędy popełniane w procesie zachowania *chain of title*, do których należą: brak pisemnej umowy, brak weryfikacji prawa do własności, obejmowanie umową zbyt szerokich pól eksploatacji czy wzorowanie się na praktykach z rynku amerykańskiego, które są niekompatybilne z europejskim systemem prawnym.

Kolejnym punktem programu był panel dyskusyjny *New Models of Production and Distribution of Original Content*, moderowany przez Izabelę Kiszkę-Hoflik, producentkę i członkinię Zarządu KIPA, w którym udział wzięli Filip Bobiński (Dramedy Productions, CEPI), Michał Broniszewski

(Galapagos Films), Benjamin Cölle (Pluto Film), Łukasz Kłuskiewicz (Netflix) oraz Małgorzata Kosson (Polsat).

Łukasz Kłuskiewicz, dyrektor do spraw filmu w serwisie Netflix, rozpoczął dyskusję od odnotowania zdynamizowanej przez rozwój technologii i pandemię zmiany cywilizacyjnej, która wpłynęła na modele dystrybucji, preferencje widzów i sposób konsumowania treści. Rzeczywistością jest konkurencja o „budżet czasu” – platformy streamingowe walczą o uwagę widza nie tyle między sobą czy z telewizją linearną, ale z social mediami, grami komputerowymi czy pogodą.

Kłuskiewicz powiedział: „Jeśli chcemy zadbać o dobrostan rynku, musimy się nauczyć odpowiadać na zapotrzebowania widowni i taki rozwój rynku, by był on w stanie na to zapotrzebowanie odpowiadać”. Skonkludował, że za dużo czasu poświęcamy konkurencji, a za mało kooperacji. Powinniśmy się skupiać na wolumenie jakościowej produkcji i postrzegać kolejne pola eksploatacji jako część jednego ekosystemu.

Przytaknął mu Filip Bobiński, członek zarządu CEPI i producent, który tworzy treści zarówno dla telewizji, jak i dla platform VoD. Odniósł się także do nawyków widowni w Czechach, która jest rozproszona – albo ogląda telewizję, albo Netflix, te grupy rzadko się mieszają.

Michał Broniszewski, reprezentujący Galapagos Films, zarysował trendy w dystrybucji kinowej, gdzie kluczową zmianą jest skrócenie okien dystrybucji. Broniszewski powiedział: „Z obowiązujących dawniej 120 dni zeszliśmy do 75. Film jest obecny w kinach 4-5 tygodni i zaraz potem jest gotowy do eksploatacji na kolejnych polach”.

„Ciągłe mamy różne okna, tylko teraz są otwarte w tym samym czasie” – wtórował mu Benjamin Cölle, agent sprzedaży z Pluto Film. Przekonywał: „Jeśli chcemy, żeby ludzie oglądali filmy w kinie, musimy działać innowacyjnie, musimy zrobić większy wysiłek i wykazywać się kreatywnością, by widzowie wybierali kino”. Cölle wierzy w kino, ale uważa, że sprawdza się też dystrybucja treści poprzez platformy VoD, także te wyspecjalizowane, kierujące przekaz do określonych grup społecznych.

Filip Bobiński dodał, że nie każdy temat nadaje się na film kinowy i nie musimy zajmować przestrzeni w kinach z każdą produkcją – część z nich lepiej sprawdzi się na VoD czy w telewizji. Powołał się przy tym na przykład z Czech, gdzie właśnie są wprowadzane zmiany w prawie audiowizualnym, które umożliwią finansowanie ze środków publicznych produkcji przeznaczonych na mały ekran. Bobiński postulował, żeby robić mniej filmów, ale z większym rozmachem – szczególnie te przeznaczone do kina, a pozostałe produkować od razu z myślą o małym ekranie.

Wątek ten rozwinęła Małgorzata Kosson, która w telewizji Polsat odpowiada za produkcje oryginalne. „Inaczej się przygotowuje film telewizyjny, inaczej się o nim myśli i inaczej się go opowiada niż film kinowy. Nawet narracja wizualna jest inna. W naturalnym DNA filmowca jest dywersyfikacja myślenia o kinie w stosunku do myślenia o telewizji i małym ekranie” – mówiła. „W Polsce staramy się dostosować do medium nie tylko nasze narzędzia, ale także tematy i sposób poruszania tych tematów”.

Uczestnicy panelu zauważyli, że widz jest obecnie bardziej selektywny. Motywacją do wyjścia do kina bywa efekt FOMO (*fear of missing out*) – wrażenie, że jeśli nie zobaczy filmu w kinie, coś go ominie, zostanie wykluczony z debaty publicznej, z doświadczenia wspólnego. Natomiast w telewizji i na platformach popularne są filmy „zwykłe”, często gatunkowe – filmy, które nie dają bodźca na tyle mocnego, aby wydać pieniądze czy poświęcić czas na wyjście do kina.

Doskonałym przykładem na udaną symbiozę między kinami i serwisami VOD na polskim rynku jest przypadek filmu „Johnny”, który do kin wszedł we wrześniu 2022 roku, w styczniu 2023 roku miał premierę na platformie Player, a z końcem marca pojawił się w serwisie Netflix. Co ciekawe, krótkie okresy między otwieraniem kolejnych okien eksploatacji nie tylko nie zaszkodziły popularności tytułu, ale pozwoliły na synergii w zakresie promocji i reklamy – widownia nie zdążyła zapomnieć o filmie.

Po przerwie uczestnicy wrócili na drugi panel dyskusyjny zatytułowany *Creating Successful Original IPs*, w którym wzięli udział Natalia Grzegorzek (Koskino), Dariusz Jabłoński

(Apple Film Production), Maciej Kubicki (Telemark), Kristoffer Rus (Paprika Studios) oraz André Zoch (Dog Haus). Dyskusję moderował Stanisław Zaborowski, producent i wiceprezes KIPA.

Rozmowę rozpoczął Dariusz Jabłoński, producent i prezydent Polskiej Akademii Filmowej, mocno podkreślając, że obecnie jednym z ważniejszych zadań producentów jest dbałość o powstawanie nowego IP oraz jego ochronę. W przeciwnym wypadku grozi nam produkcja „algorytmiczna”, a w konsekwencji wyjąłowanie sektora audiowizualnego. Jabłoński zaznaczył konieczność ustalenia i stosowania kodeksu dobrych praktyk we współpracy z platformami streamingowymi, które gwarantowałyby słuszne i proporcjonalne wynagrodzenie dla producenta, udział w sukcesie i własność IP.

Często współpracujący z platformami Maciej Kubicki z firmy Telemark zarekomendował dywersyfikację w podejściu do współpracy ze streamerami – warto zarówno korzystać z momentu zwiększonego zapotrzebowania na produkcję treści zleconych, ale równocześnie nie rezygnować z własnych projektów. Zgodził się z nim Kristoffer Rus, reprezentujący Paprika Studios, stwierdzając, że platformy i nadawcy wykazują większą elastyczność niż mogłoby się wydawać w zakresie negocjacji pól eksploatacji i okien dystrybucyjnych. Ważne, by była to relacja biznesowa, a nie przysłowiowe przeciąganie liny. André Zoch z Dog Haus dopowiedział, że szczególnie ważnym trzeba być w negocjacjach z podmiotami amerykańskimi, ponieważ standardowo dążą do przejęcia praw do IP, a oddając IP, oddaje się równocześnie kontrolę nad elementem twórczym i nad całościową wizją produkcji. Uczestnicy konferencji zgodnie podkreślali, że warto stawiać się w pozycji partnera wobec nadawców i platform oraz proponować i negocjować swoje warunki współpracy.

Kolejnym diskutowanym aspektem była zmieniająca się rola producenta. Stanisław Zaborowski zauważył, że obecnie producent jest odpowiedzialny nie tylko za dopilnowanie swoich interesów, ale również za IP innych twórców. W przypadku seriali to producent albo *showrunner* jest partnerem dla platformy i może wzmacniać pozycję negocjacyjną twórców, z którymi współpracuje. Natalia Grzegorzek, prowadząca firmę Koskino i prezeska Polskiej Gildii Producentów, widzi

rolę producentki jako ambasadorki twórców czy nawet naturszczyków zatrudnionych przy filmie, jako osoby, która rozkłada nad mniej doświadczonymi uczestnikami procesu powstawania filmu parasol wiedzy i doświadczenia.

Finalnie uczestnicy panelu usiłowali znaleźć odpowiedź na pytanie, na jakich treściach należy się koncentrować, żeby wzbudzić zainteresowanie platform. Paradoks obecnej sytuacji polega na tym, że producenci szukają nowych i świeżych pomysłów, aby sprzedać je na rynku, na którym najlepiej sprawdzają się rozwiązania przetestowane i znane.

Kristoffer Rus i Maciej Kubicki sugerowali, żeby bardziej polegać na własnej intuicji aniżeli briefach od streamerów i przelotnych trendach. Dwa czy trzy lata, które upływają od momentu decyzji o realizacji do premiery, mogą sprawić, że uprzednio gorący temat zupełnie wyjdzie mody. Obaj producenci polecali zacząć od siebie i realizować projekty, które nas naprawdę angażują, a nie pytać wszystkich dookoła, czego oczekują.

„Staram się robić rzeczy, które mnie interesują, filmy, które można oglądać z przyjemnością w piątkowy wieczór, a jednocześnie, które nie obrażają inteligencji widza” – zgodziła się z przedmówcami Natalia Grzegorzek. „To jest kino, którego szukam, ale jednocześnie robienie filmów jest biznesem. Jest to też dla mnie przygoda życia i w momencie, w którym nie będę mogła robić historii, które uważam za warte pokazania, to nie wiem, czy będę chciała wykonywać ten zawód”.

„Jeśli poświęcasz parę lat życia na pracę nad projektem, powinieneś go kochać. Jeśli nie kochasz, to nawet go nie dotykaj” – wtórował im André Zoch. Zauważył przy tym nowy trend, który pojawia się w Niemczech, gdzie streamerzy i nadawcy sami zaczynają inicjować rozmowę z producentami, dopytując o rozwijane projekty.

Dyskusję podsumował Dariusz Jabłoński, który wskazał, że potrzebne są też systemowe rozwiązania jak we Francji, gdzie 20% wpływów streamerów musi być przeznaczane na zakup licencji od niezależnych producentów czy tworzący się nowy fundusz w Eurimage, który umożliwi koprodukcje serialowe.

Współpraca Creative Europe Desks na spotkaniu plenarnym IETM w Aarhus

IETM, międzynarodowa sieć dla sztuk performatywnych, jest jedną z najstarszych i największych globalnych sieci sektora kultury, reprezentując głos ponad 500 organizacji artystycznych i indywidualnych profesjonalistów zajmujących się współczesnymi sztukami scenicznymi. Tegoroczne walne zgromadzenie sieci, wraz z publicznym programem artystycznym i branżowym poruszającym aktualne zagadnienia ważne dla reprezentantów sztuk scenicznych, odbyło się w Aarhus 12–15 czerwca 2023 roku. Aarhus, siedziba licznych instytucji kultury i drugie co do wielkości duńskie miasto, w 2017 roku nosiło tytuł Europejskiej Stolicy Kultury.

Siedem biur Creative Europe Desk, w tym polskie, przygotowało dla odbiorców wydarzenia pogłębiony warsztat na temat Kreatywnej Europy – możliwości, wyzwań oraz długofalowych efektów międzynarodowej współpracy partnerskiej. W ramach sesji przedstawiono przegląd celów i priorytetów programu, wymagań, które należy spełnić, oraz sposobów zwiększenia szans na sukces. Część praktyczna spotkania była okazją do rozwinięcia, poprzez pracę w grupach, własnego pomysłu i potencjalnych partnerstw oraz odpowiedzi na pytanie: czy to jest projekt Kreatywnej Europy?

Gośćmi wydarzenia, którzy wzięli udział w panelu dyskusyjnym, byli twórcy i praktycy sektora kreatywnego:

- Mikkel Harder (Dania), dyrektor The Development Platform for the Performing Arts, współpracujący z wieloma instytucjami kulturalnymi, reżyser teatralny, aktor;
- Filip Pawlak (Polska), Nowy Teatr, The Berliner Festspiele, European Cluster of Arts and Disabilities, artysta, producent, kurator;
- Barna Petrányi (Węgry), założyciel Pro Progressione, menadżer interdyscyplinarnych, międzynarodowych projektów kreatywnych.

Rozmówcy przedstawili ze swojej indywidualnej perspektywy doświadczenia zdobyte podczas realizacji projektów w ramach programu Kreatywna Europa – od etapu planowania po efekty końcowe. Filip Pawlak opowiedział o tym, jak zmienia się scena teatralna dla niepełnosprawnych artystów dzięki

inicjatywom takim jak Europe Beyond Access – realizowany na dużą skalę projekt przełamujący bariery dla twórców i publiczności. Podsumowaniem działań jest opublikowany w maju tego roku raport „Time to Act” dostępny na stronie disabilityartsinternational.org.

Mikkel Harder podkreślił wagę rozwoju relacji partnerskich na etapie planowania wspólnego projektu oraz pogłębionych przygotowań do jego realizacji. Właśnie rozpoczęty międzynarodowy projekt rezydencyjny „Moving Identities” został poprzedzony rozeznaniem rynku, już realizowanych sprawdzonych praktyk i analizą potrzeb. Inicjatywa realizuje inkluzywny model programu rezydencyjnego, który tworzy platformę rozwoju również dla jeszcze nieznanym twórców.

Z kolei Barna Petrányi, założyciel agencji kreatywnej od lat z sukcesem realizującej różnorodne i przekrojowe projekty w ramach Kreatywnej Europy, przywołał m.in. zmianę społeczną, która może zaistnieć dzięki pracy projektowej, oferującej szeroki dostęp do kultury odbiorcom, którzy mogą mieć do niej trudniejszy dostęp. Z kolei rolę kultury w zielonej transformacji będzie zajmować się realizowany przez agencję projekt „The Big Green”.

Program IETM Aarhus 2023 skupiał się m.in. właśnie na tematach zielonej transformacji oraz etyki i roli sektora kultury wobec współczesnych wyzwań społecznych. Spotkanie zrealizowano w ramach projektu Kreatywnej Europy „The New International in the Performing Arts (NIPA): Bridging local and global”. Sieć IETM jest jednym z partnerów realizujących program „Perform Europe 2”, kontynuujący wsparcie międzynarodowego obiegu i cyfrowej dystrybucji dzieł sztuki scenicznej w zrównoważony, integracyjny i innowacyjny sposób. Celem działań tej inicjatywy jest tworzenie nowych możliwości dla sektora. Jeszcze w tym roku zostaną uruchomione otwarte zaproszenia konkursowe, umożliwiające przedstawicielom branży włączenie się w realizację celów programu.

Więcej informacji: performeurope.eu, ietm.org.

Kreatywne debaty
Porozmawiajmy o...

zrównoważonej turystyce kulturalnej

25 kwietnia 2023,
online

Porozmawiajmy o... zrównoważonej turystyce kulturalnej – podsumowanie panelu dyskusyjnego

25 kwietnia 2023 roku Creative Europe Desk Polska zorganizował debatę online o zrównoważonej turystyce kulturalnej, do której zaproszeni zostali specjaliści z sektora kultury, kreatywnego i akademickiego.

ALEKSANDRA ĆWIK-MOHANTY – moderatorka spotkania. Antropolożka, łączy wykształcenie akademickie z umiejętnościami zdobytymi podczas wieloletniego praktycznego doświadczenia w branżach kreatywnych, także jako trenerka. Konsultantka w międzynarodowym centrum badań KEA European Affairs. Koncentruje się na doradztwie strategicznym, studiach wykonalności, ewaluacji oraz kompleksowym wsparciu przedsiębiorczości kulturalnej i kreatywnej; jej ekspertyza obejmuje metody jakościowe i ilościowe. Absolwentka Studiów nad Dziedzictwem Kulturowym: Zarządzanie, Badania i Polityka na Central European University (Węgry). Była pracowniczką naukową w Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych EUROREG na UW. Jej zainteresowania badawcze obejmują rozwój lokalny i regionalny oparty na dziedzictwie kulturowym. Autorka i współautorka artykułów, raportów i studiów przypadku.

MARTA DEREK – dr hab. geografii, absolwentka UŁ i UW. Pracuje na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych UW. W swoich badaniach koncentruje się na miejskiej gastronomii, dziedzictwie kulinarnym oraz relacjach między turystyką a przyrodą, m.in. zielenią miejską w ramach koncepcji kulturowych usług ekosystemowych. Uzyskała stopień naukowy doktora nauk o ziemi jako autorka rozprawy doktorskiej na temat funkcji turystycznej jako czynnika rozwoju lokalnego w Polsce. Kierowniczka projektu badawczego NCN „Miejski recykling. Wykorzystanie obszarów poprzemysłowych na funkcję czasu wolnego w polskich miastach” (2014), autorka i współautorka artykułów naukowych i opracowań, w tym pierwszej od lat na rynku polskim publikacji całościowo omawiającej problematykę zagospodarowania turystycznego (PWN, 2015).

ZUZANNA ŁACNY – badaczka i wykładowczyni na Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się wokół rewitalizacji terenów zdegradowanych, aspektów społecznych w górnictwie oraz ochrony dziedzictwa przemysłowego. Od kilku lat aktywnie realizuje się w licznych międzynarodowych projektach europejskich, skupionych na tematyce gospodarki surowcami i rewitalizacji. Beneficjentka kilku programów stypendialnych, w tym we wpisanym na listę UNESCO regionie pogórnym Nord-Pas-de-Calais we Francji. Obecnie jest koordynatorką projektu RESTART – zwycięskiego projektu w ramach naboru Projekty współpracy europejskiej programu Kreatywna Europa (2022), którego celem jest wspieranie rozwoju oraz wdrażanie działań i narzędzi związanych z dziedzictwem kulturowym i zrównoważoną turystyką, które mogą przyczynić się do zwiększenia potencjału trzech europejskich obszarów pogórnym na ich drodze do rewitalizacji.

PIOTR MICHAŁOWSKI – kulturoznawca, muzykolog, menadżer kultury, muzyk jazzowy, absolwent dyplomacji kulturalnej. Uczestnik stypendiów muzycznych m.in. i-Portunus 2021 (obecnie Culture Moves Europe), ukończył kursy kreatywności muzycznej na Uniwersytecie Stanforda oraz mistrzowskie, które prowadzili m.in. Kurt Rosenwinkel, Adam Nussbaum, Jeanfrancois Prins. Od 20 lat komponuje muzykę teatralną i filmową, publikując autorskie nagrania m.in. na własnym kanale. Lider zespołów muzycznych, w tym działającego od 2008 roku kwartetu współczesnego ethno jazzu Ansambl Peregrinus. Zrealizował ponad 100 projektów kulturalnych. Właściciel firmy i wytwórni Micro Art Center. Zajmuje się pracą ekspercką dla sektora kultury i kreatywnego oraz badawczą, publikując teksty o kulturze. Członek Kapituły Wrocławskiej Nagrody Muzycznej. Wiceprezes Europejskiej Sieci Centrów Kultury ENCC w Brukseli. Ekspert oceny wniosków do programów dotacyjnych Unii Europejskiej oraz niezależny ekspert Rady Europy do spraw Szlaków Kulturowych (2022–2026).

ROBERT PIASKOWSKI – menadżer i animator kultury, pedagog, muzyk. Doświadczenie zawodowe zdobywał w różnych sektorach kultury, początkowo jako działacz organizacji pozarządowych, następnie był związany z biurem Kraków 2000, które zostało przekształcone w Krakowskie Biuro Festiwalowe. Obecnie pełni funkcję Pełnomocnika Prezydenta Miasta Krakowa do spraw Kultury. Odpowiedzialny za najważniejsze międzynarodowe festiwale w Krakowie, m.in. Misteria Paschalia, Opera Rara, Sacrum Profanum, Festiwal Conrada i Festiwal Miłosza. Odpowiadał również za politykę filmową Krakowa. Jest dyrektorem artystycznym i współzałożycielem FMF – krakowskiego Festiwalu Muzyki Filmowej. Jako członek Konwentu Strategii Rozwoju Kultury dla Krakowa brał udział w przygotowaniu Programu Rozwoju Kultury Krakowa do 2030 roku. W obszarze zarządzania dziedzictwem był przedstawicielem Krakowa w międzyresortowym zespole Ministra Kultury przygotowującej 41. Sesję Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO. Był też zaangażowany w projekt „Krakowice. Creative Crossroads”, kongres miast kreatywnych, a także XV Światowy Kongres Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa (OWHC).

Podczas czwartej „kreatywnej debaty” rozmawialiśmy z czwórką ekspertów i ekspertek od lat badających i promujących przemysł turystyczny na styku z kulturą.

W kontekście turystyki bardzo często słyszy się o tym, że turystyka stanowi ponad 10% globalnego PKB albo że turystyka tworzy średnio jedno na cztery nowe miejsca pracy. Te liczby są jedynie ilustracją, ale wskazują na ogromny potencjał, jaki kryje się w przemyśle kojarzonym przede wszystkim z przyjemnością i poszerzaniem własnych horyzontów. Ale również coraz częściej z negatywnym wpływem na środowisko i życie mieszkańców zbyt często odwiedzanych atrakcji. Dlatego nie powinniśmy bagatelizować znaczenia turystyki, lecz zastanowić się, czy umiejętne wykorzystanie tego potencjału może oznaczać ochronę i promocję kultury. Czy wręcz przeciwnie, może turystyka jest synonimem komercjalizacji i wykorzystuje jedynie powierzchownie atrakcyjny załączek lokalnych kultur? I w końcu: co zrobić, aby nasze projekty wpisywały się w definicję zrównoważonej turystyki kulturalnej?

Poprzednie debaty poświęcone były włączeniu społecznemu, ekologii w kulturze oraz cyfrowym trendom. Wszystkie te kwestie stanowią potężne i dynamiczne mechanizmy bez przerwy kształtujące nasze otoczenie, a w tym także sektora kreatywnego. Podjęcie tego typu tematów jest też propozycją wymiany doświadczeń. W trakcie kwietniowej rozmowy skupiliśmy się na dwóch kluczowych aspektach zarządzania turystyką i wykorzystującymi ją projektami. Pierwszym z nich

była odpowiedzialność, znana pod hasłem koncepcji turystyki zrównoważonej. Drugim zaś były zasoby kulturowe, które mogą stanowić podstawę atrakcji turystycznych. Świat uniwersytecki reprezentowały dwie badaczki: dr hab. Marta Derek, reprezentująca Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW, oraz dr inż. Zuzanna Łacny z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Tymczasem punkt widzenia menadżerów kultury, prezentowali Piotr Michałowski, kulturoznawca, muzykolog, muzyk jazzowy, obecnie wiceprezes Europejskiej Sieci Centrów Kultury ENCC, oraz Robert Piaskowski, pedagog, muzyk, obecnie Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa do spraw Kultury. Zanim padły pierwsze pytania, każdy z gości opisał swoje dotychczasowe doświadczenie i rozumienie tematu w kilkuminutowym wstępie. Dzięki temu dowiedzieliśmy się o roli otoczenia i żywności w kreowaniu atrakcji turystycznych oraz o rosnącym znaczeniu dziedzictwa przyrodniczego (Marta Derek), o wyzwaniach związanych z pracą na zdegradowanych terenach pogórniczych i projekcie na terenie Krzemionek Podgórskich w Krakowie (Zuzanna Łacny), o Szlakach Kulturowych Rady Europy oraz sposobach na kształtowanie oczekiwań turystów (Piotr Michałowski) oraz o Zintegrowanym Centrum Zarządzania Dziedzictwem Krakowa, które dba o nienamacalne aspekty krakowskości, czy inicjatywie Respect Kraków (Robert Piaskowski). Następnie, choć każde ze wstępów było przyczynkiem do oddzielnej debaty, trzymaliśmy się scenariusza i omówiliśmy niełatwą kwestię zaufania.

Należy zacząć od być może oczywistej, a jednak najważniejszej cechy wyróżniającej czwartą debatę. Turystyka jest

nierozłączna z miejscem, w którym występuje. Tak jak wiele produktów sektora kreatywnego może przyjmować bardziej ulotną, nienamacalną formę (muzyka i film nie znają granic), tak w momencie, gdy jakkolwiek ich element staje się atrakcją turystyczną (festiwal, kultowy plan filmowy), jest to jednoznacznie z zakorzenieniem. W grę wchodzi namacalna przestrzeń i jej mieszkańcy. Fundamentem organizacji projektów i tworzenia atrakcji turystycznych w zrównoważony sposób jest współpraca z ich podstawowymi interesariuszami, czyli mieszkańcami miejsca, które zmienimy poprzez nasze działania. Jednak jak współpracować, aby nie zaszkodzić? Jak zbudować relacje oparte na zaufaniu tak, aby ich potem nie zawieść? Prelegenci byli zgodni co do tego, że współcześni turyści łakną autentyczności, a podróżując, szukają towarzystwa i wglądu do lokalnego stylu życia. Jednak oczekiwania turystów to nie jedyny powód, dla którego należy podejmować długoterminową współpracę z mieszkańcami. Do innych powodów należą choćby kryteria grantodawców oraz nacisk na poprawne zarządzanie ryzykiem w projekcie. Niewywiązanie się z obietnic danych lokalnej społeczności w fazie planowania projektu jest jednym z najpoważniejszych wyzwań dla menadżerów kultury. Piotr Michałowski przestrzegał przed angażowaniem mieszkańców bez odpowiedniego przygotowania (metodologii) i długofalowej perspektywy.

Tymczasem ta sama współpraca może być niezbędna z jeszcze jednego powodu. Zdarza się, że naukowcy wiedzą, że turystyka może pomóc w rewitalizacji i wesprzeć lokalną gospodarkę, zapewniając tym samym kapitał niezbędny do spełnienia podstawowych potrzeb mieszkańców. W trakcie dyskusji zrodziło się pytanie o to, jak przekonać lokalną społeczność do turystyki. Szukając odpowiedzi, rozmawialiśmy o współpracy na linii samorząd–społeczeństwo obywatelskie–uniwersytet, o tym, jak ważne jest, aby nauka wpływała na otoczenie i wspierała osoby i instytucje bezpośrednio zaangażowane w kształtowanie polityk społecznych i kulturowych. Zuzanna Łacny podzieliła się doświadczeniem projektu RESTART (w ramach programu Kreatywna Europa, Projekty współpracy europejskiej 2022), którego celem jest wspieranie rozwoju oraz wdrażanie działań i narzędzi związanych z dziedzictwem kulturowym i zrównoważoną turystyką, które mogą przyczynić się do zwiększenia potencjału obszarów pogórnich na ich drodze do rewitalizacji. Celem inicjatywy jest między innymi uświadomienie mieszkańcom wartości dziedzictwa kulturowego, które zrodziło się dzięki dekadom organizowania życia wokół górnictwa. Dzięki projektom takim jak RESTART wraz z odejściem od aktywnego wydobywania węgla mieszkańcy Krzemionek Podgórnich nie utracą swojej tożsamości i tradycji, a być może nawet zbudują wokół nich zrównoważony przemysł turystyczny. W kontekście projektu nastąpiła wymiana doświadczeń pomiędzy dwoma naukowczyniami. Trudno jest przewidzieć efekty uboczne promocji turystyki w Krzemionkach – czy możliwe jest, że rozłoży ruch turystyczny, odciążając tym samym krakowskie Stare Miasto? Według badań Marty Derek może stać się dokładnie odwrotnie – nowi turyści przybywający do Krzemionek odwiedzą również te popularne części miasta.

Rozmowa naturalnie przeszła na temat intensywnej turystyki miejskiej, z jaką mierzą się miasta takie jak Kraków. Robert

Piaskowski podkreślił, że zarządzający miastami nie zawsze mają możliwość kształtowania turystyki. Bez zcentralizowanych decyzji, np. na poziomie Komisji Europejskiej, popularne turystycznie miasta pozostają bezbronne wobec zjawiska hipertrofii turystyki miejskiej czy pogłębiających się nierówności społecznych spowodowanych nierównomiernym wzrostem gospodarczym pobudzonym turystyką. Jednak samorząd i dedykowane instytucje kulturalne podchodzą do problemu proaktywnie, zadając sobie między innymi pytania o preferowany rodzaj turystyki w mieście oraz o to, czy istnieje turysta premium. Otóż odpowiedź brzmi: nie. Choć z jednej strony turystyka biznesowa przynosi najwięcej zysku, to każdy turysta, również dzisiejszy *backpacker*, pewnego dnia może wrócić, poszukując innych doświadczeń i pozostawiając więcej pieniędzy. W takim razie kim są interesariusze naszych projektów? Komu zależy na udanym projekcie, który wspiera turystykę kulturalną? Goście debaty podzielili interesariuszy potencjalnych projektów na dwie grupy: tych samoujawniających się, aktywnych, często protestujących i wymagających zmian, oraz tych bardziej niewidocznych, do których dotarcie i których wysłuchanie jest rolą samorządu i sektora kultury. Jaką rolę w budowaniu metaforycznych pomostów odgrywają artyści? W odpowiedzi na to pytanie wraz ze słuchaczami otrzymaliśmy nieocenioną listę dobrych praktyk dla zaangażowania sektora kreatywnego takich jak Fest Fyrtel w Poznaniu, Muzeum Hutnictwa w Chorzowie, Festiwal Conrada, Sokołowsko Laboratorium Kultury czy Muzeum KL Płaszów, gdzie artyści odgrywają rolę mediatorów tam, gdzie mieszkańcy uważają projekt za kontrowersyjny.

W związku z trwającym Europejskim Rokiem Umiejętności debatę zakończyliśmy pytaniem o kluczowe umiejętności na styku kultury i zrównoważonej turystyki. Goście wymienili umiejętność zarządzania ruchem turystycznym, mapowanie, negocjacje i mediacje oraz facylitację współpracy międzypokoleniowej. Za to na webinarowym czacie, w duchu inicjatywy New European Bauhaus, słuchaczka wpisała: *diversity* (różnorodność), *inclusivity* (włączanie) oraz *sustainability* (zrównoważony rozwój).

Wybór źródeł i projektów wymienionych podczas debaty:

- Program Szlaki Kulturowe Rady Europy coe.int/pl/web/cultural-routes
- Europejska Sieć Centrów Kultury ENCC encc.eu
- Projekt IN SITU insituculture.eu
- Centrum Kultury Podgórze w Krakowie ckpodgorza.pl
- Sokołowsko Laboratorium Kultury sokolowsko.org/pl
- Fest Fyrtel w Poznaniu festfyrtel.pl
- Muzeum Hutnictwa w Chorzowie muzeumhutnictwa.pl
- Festiwal Conrada conradfestival.pl
- Muzeum KL Płaszów plaszow.org

Kreatywne debaty
Porozmawiajmy o...

**kompetencjach
w kulturze**

20 czerwca 2023,
online

Porozmawiajmy o... kompetencjach w kulturze – podsumowanie panelu dyskusyjnego

Rok 2023 w całej Unii Europejskiej obchodzony jest jako Europejski Rok Umiejętności. Tym samym w centrum uwagi został postawiony zmieniający się rynek pracy i potrzeba podnoszenia kwalifikacji pracowników, jak również coraz częściej ich całkowitej zmiany. Transformacja cyfrowa i ekologiczna zmieni lub zlikwiduje wiele stanowisk pracy na starym kontynencie. Pojawią się również poważne niedobory pracowników o odpowiednich kompetencjach. Stoimy wspólnie przed wyzwaniem, jak w sposób zrównoważony zmierzać w stronę wysokiej jakości miejsc pracy. W tym kontekście warto zastanowić się nad kondycją kadr kultury oraz sektorów kreatywnych, kompetencjami, jakie mamy dzisiaj i jakie będą wymagane w przyszłości.

Aby porozmawiać o znaczeniu mobilności i sposobach podnoszenia kwalifikacji kadr kultury, Creative Europe Desk Polska zorganizował debatę, do której zaproszone zostały goście reprezentujące różne obszary:

DOMINIKA KAWALEROWICZ – moderatorka spotkania, dyrektorka Wrocławskiego Instytutu Kultury, koordynatorka wielu projektów i inicjatyw kulturalnych. Posiada doświadczenie w programach stypendialnych i badaniach kompetencji w kulturze, była związana z Biurem ESK 2016 we Wrocławiu.

ANTONINA ZARZYKA – starsza specjalistka w Dziale Szkoleń i Profesjonalizacji, koordynatorka programu szkoleniowego Narodowego Centrum Kultury. W pracy zawodowej organizuje szkolenia stacjonarne i online dla pracowników i pracowniczek instytucji kultury z całej Polski. W latach 2017–2020 redaktorka portalu internetowego, w którym pisała o rodzinnych wydarzeniach kulturalnych. Ukończyła psychologię na Uniwersytecie Jagiellońskim.

AGATA ETMANOWICZ – całe zawodowe życie związana z sektorem kultury, od lat prezeska Fundacji Impact i współpracowniczka Art_Inkubatora w Fabryce Sztuki w Łodzi. Kuratorka i koordynatorka wielu projektów kulturalnych w Polsce i poza granicami. Aktywnie działa w obszarze *audience development* z partnerami z całej Europy.

MONIKA BORYCKA – trendresearcherka, analityczka innowacji i pasjonatka przyszłości. Założycielka TrendRadar, pod szyldem którego przybliża wiedzę o trendwatchingu. Wykładowczyni (UJ, AGH, Akademia Leona Koźmińskiego), opiekunka merytoryczna studiów Trendwatching & Futures Studies na AGH.

ZOFIA DWORAKOWSKA – związana z Zakładem Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego. Zajmuje się badaniem różnych form uczestnictwa w kulturze, sztuką społecznie zaangażowaną oraz problematyką aktywnych badań jakościowych. Kieruje praktycznymi studiami magisterskimi Sztuki społeczne. Koordynatorka wielu projektów kulturalnych i współpracowniczka wielu instytucji i organizacji kulturalnych.

Rozmowa rozpoczęła się od postawienia pytania, jaka jest dzisiaj kondycja kadr tworzących szeroko rozumiane pole kultury, sztuki i branży kreatywnej. Powszechnie wiadomo, że środowiska pracy mocno się profesjonalizują i szczególnie po pandemii przechodzą transformację – jest to globalny trend. Na przykład w sektorze biznesu mamy rynek pracownika, a nie pracodawcy. Regularnie bada się poziom satysfakcji i potrzeby związane z dobrostanem pracowników. W kulturze natomiast z jednej strony mamy całą masę prekariuszy – pracownikami i pracowniczkami sektora są osoby, których zatrudnienie jest niepewne. Z drugiej strony duża część pracowników sektora to tzw. „budżetówka”, gdzie nie da się szybko korygować płac spadających w stosunku do rosnącej inflacji, gdzie istnieją różne bariery, na przykład niełatwa perspektywa awansu. Antonina Zarzyka zwróciła uwagę, że dzisiaj jednym z wiodących tematów w polu kultury jest właśnie dobrostan i kadry zarządzające w kulturze powinny znać jego szerokie rozumienie, związane z takimi aspektami jak finanse, emocje, dobrostan fizyczny czy społeczny.

Temat dobrostanu pojawia się tak intensywnie, ponieważ – jak zauważyła Zofia Dworakowska – warunki pracy w kulturze są krytyczne, a Agata Etmanowicz dodała, że od dawna jesteśmy w Polsce w sektorze kultury poza dobrostanem. Sami wobec siebie mamy wysokie wymagania managerskie i kreatywne, nieobcy jest nam multitasking, ale równocześnie jesteśmy stosunkowo nisko opłacani.

Sektor kultury od zawsze jest blisko „usług” socjalnych, szeroko rozumianych spraw społecznych, widać to szczególnie w obliczu wojny w Ukrainie czy katastrofy klimatycznej. Nic więc dziwnego, że jest traktowany jako wsparcie w radzeniu sobie z kryzysami. W związku z tym wymaga się od kadr kultury ciągłej gotowości do działania, elastyczności i odporności. To z kolei może powodować wypalenie podobne do tego dotyczącego osoby z sektora aktywistycznego, a w konsekwencji odpływ ludzi w obszary bardziej przewidywalne i stabilne. O ile badacze rynku nie mają jasności, czy mamy do czynienia z post-pandemiczną wielką rezygnacją z pracy, to potwierdzają zjawisko „cichego odejścia”. Szczególnie młodsze pokolenia dokonują przewartościowania pracy i dowartościowania życia prywatnego. Przyjmując, że sfera kultury jest taką samą gałęzią gospodarki jak wszystkie inne, powinna oglądać się na zmiany wokół niej i przyjąć postawę proaktywną.

Nie jest to łatwe, ponieważ – jak zauważyła Monika Borycka – sektor kultury obfituje w zestaw cech pracowniczych, które są i będą niezwykle pożądane na rynkach pracy: analityczne myślenie, kreatywne myślenie, własna sprawczość i związana z tym odporność, elastyczność i zwinność. Problem w tym, że słaba kondycja sektora i jego twórców może powodować brak gotowości do współpracy, pasywność i tym samym

przegapienie szansy, jaką daje transformacja cyfrowa czy ekologiczna. Jednym słowem unikatowe kompetencje przyszłości mogą nie zostać dostrzeżone.

Sojusznicy zmian

Goście zgodnie uznali, że sektor kultury powinien szukać sojuszników zmiany, która i tak go czeka, bo zmienia się świat wokół. Nakreśliły dwa wyraźne źródła, gdzie można ich szukać: to partnerzy międzynarodowi i inne sektory, np. biznes. Należy aktywnie poszukiwać sposobów na wyjście sektora kultury z izolacji, ponieważ – jak zauważyła Monika Borycka – w kulturze nie ma silnych przepływów z innymi sektorami, z nowymi technologiami, które mogłyby zasilać ją praktykowanymi przez siebie rozwiązaniami nastawionymi na przyszłość. O ile goście zgodnie przyznali, że cenne są wszystkie seminaria, szkolenia i kongresy poświęcone bezpośrednio sektorowi – te formaty bardzo dobrze się sprawdzają, to szansą jest większa interdyscyplinarność pracy i szukanie wiedzy poza sferą kultury. Rozwiązaniem mogłoby być coś na kształt wolontariatu kompetencyjnego czy wspólne poszukiwanie nowych formatów działania.

Narzędziownik

Tym samym w rozmowie wskazano kilka możliwych tropów lub narzędzi, które można podjąć, chcąc lepiej inwestować w kadry.

Po pierwsze, warto spoglądać na możliwości płynące z wymian i współpracy międzynarodowej. Międzynarodowa wymiana wiedzy i doświadczeń może zaowocować partnerstwami w przyszłych projektach, które odświeżą sektor. To także perspektywa patrzenia szerzej, podglądania, jak ktoś robi coś inaczej niż my. Networking może zaowocować procesami wewnątrz samych organizacji czy instytucji – autorefleksją, chęcią do diagnozowania własnych działań.

Po drugie, warto podjąć działania zmierzające do wejścia w relacje z nowymi grupami odbiorców. Szczególnie jest to ważne w dobie zmieniającego się świata i kontaktu człowieka ze sztuczną inteligencją. Należałoby się zatroszczyć o młode pokolenie, zrozumienie tych szczególnych odbiorców.

Po trzecie, powinniśmy radykalnie przepracować nasz język, komunikację i narracje, jakimi się posługujemy, aby osiągnąć zamierzone cele. Być może jesteśmy zbyt hermetyczni i niełatwi w zrozumieniu?

Po czwarte, sektor kultury powinien pracować nad wzmocnieniem siebie i wymuszać zmiany systemowe. Wartościowe będą wszystkie ruchy aktywistyczne i samorzecznicze, programy wprowadzające w kulturę profesjonalny HR, szkoleniowe, ale nie tylko dla pracowników i pracowniczek, ale również kadry zarządzającej, menadżerskiej.

Dlaczego ty, dlaczego teraz? Pierwsza odsłona warsztatów Zoom in

16 czerwca 2023 roku zespół Creative Europe Desk Polska zorganizował pierwszą odsłonę nowego cyklu warsztatów dla profesjonalistów z sektora audiowizualnego. Cykl *Zoom in* skupia się na różnorodnych zagadnieniach związanych z branżą filmową, a jego celem jest podniesienie kompetencji i poszerzenie wiedzy osób aktywnie działających w sektorze, by dzięki temu mogli lepiej realizować swoje projekty w programie Kreatywna Europa.

Pierwsze tegoroczne spotkanie w ramach *Zoom in* odbyło się 16 czerwca w Warszawie i skupione było wokół sztuki dobrego i skutecznego pitchingu. Warsztaty skierowane do scenarzystów pracujących nad scenariuszem filmu pełnometrażowego lub serialu poprowadziła Valeria Richter.

Valeria Richter jest konsultantką scenariuszową i producentką kreatywną, współtwórczynią Nordic Factory Copenhagen. Richter skupia się na usprawnianiu zrównoważonego tworzenia filmów i programów telewizyjnych, by w ten sposób najlepiej odpowiadać na potrzeby przyszłych twórców seriali i widzów. Opracowuje i doradza w zakresie filmów fabularnych, seriali telewizyjnych, rozwoju scenariuszy. Regularnie współpracuje z funduszami filmowymi i wydarzeniami branżowymi. Współtworzyła inicjatywy Torino Film Lab i Baltic EmPOWER.

Podczas warsztatów ekspertka opowiedziała, jak odpowiednio przygotować się do prezentowania własnych projektów. Warto sprawdzić, czy dany sposób prezentacji dobrze odda jego charakter i czy zostanie on odpowiednio odebrany przez odbiorców – producentów, osoby finansujące, przedstawicieli instytucji itp. Planując prezentację projektu, twórcy powinni rozpocząć od dobrego przygotowania treści, którą chcą przekazać, by na tej odpowiednio ugruntowanej podstawie móc pracować nad ciałem podczas wystąpienia.

Richter podkreślała, że należy wierzyć w swój projekt – to punkt wyjścia do prezentowania treści, oraz mieć dobrze uporządkowane notatki. Warto skupić się na odpowiednio wypracowanej strukturze prezentacji, ale też odpowiadać na potrzeby potencjalnej widowni. Podczas wykładu omówione zostały także nowe sposoby podejścia do pitchowania, takie

jak tworzenie *pitch personas* czy wymiana postaci. Ekspertka podpowiedziała, jak poprawnie ułożyć strukturę pitchingu: warto zaznaczyć, gdzie i kiedy rozgrywa się prezentowana historia. Przedstawiając bohaterów, należy wymienić nie więcej niż jedno, dwa imiona, w przeciwnym razie odbiorca może się zgubić w natłoku postaci. Należy jasno przedstawić główny temat historii oraz konflikt i napięcie, wokół których rozgrywa się akcja prezentowana w scenariuszu, a także motywacje bohaterów do podejmowanych działań. Warto też dobrze zastanowić się, dlaczego opowiadanie danej historii jest ważne dla twórców, skąd zaczerpnęli inspirację. Przygotowując prezentację, należy też pamiętać o grupie docelowej – ostatecznej publiczności filmu. Podczas pitchingu scenarzyści muszą pamiętać, żeby podkreślić, na jakim etapie jest ich projekt oraz czego lub kogo szukają.

Konsultantka zaprezentowała także kilka metod, dzięki którym łatwiej można sobie poradzić ze stresującymi sytuacjami – opowiedziała o skutecznej metodzie postawy zapaśnika sumo oraz o możliwościach osławiania przestrzeni, w której odbywa się prezentacja projektu. Po serii cennych uwag miały miejsce ćwiczenia praktyczne – wybrana dwójka scenarzystów została zaproszona do prezentowania swoich projektów. Ich wystąpienia stały się punktem wyjścia do rozmów na temat skutecznego pitchowania.

Kolejne spotkanie w ramach serii warsztatów *Zoom in* planowane są na początku przyszłego roku – więcej informacji na stronie: kreatywna-europa.eu.

Czternasta edycja Studia Nowe Horyzonty+

Tegoroczna czternasta edycja Studia Nowe Horyzonty+ odbyła się 20–23 lipca 2023 roku we Wrocławiu. Wydarzenie było częścią 23. Międzynarodowego Festiwalu Filmowego Nowe Horyzonty (20–23 lipca we Wrocławiu, 20 lipca–6 sierpnia online). Creative Europe Desk Polska po raz kolejny zaangażowało się we współorganizację międzynarodowego programu szkoleniowego przeznaczonego dla reżyserów i producentów, którzy rozwijają pierwszy lub drugi pełnometrażowy film fabularny.

W tym roku wyselekcjonowano osiem duetów reżysersko-producentkich, w tym cztery projekty z Polski i po jednym z Niemiec, Rumunii, Hiszpanii i Ukrainy:

- „The Time Has Come” / „Nadszedł czas” (Polska), reż. Balbina Bruszezwska, prod. Anna Mroczek,
- „The Crack” / „Szczelina” (Polska/Szwajcaria), reż. Katarzyna Iskra, prod. Giacun Caduff,
- „Basement Love” (Polska), reż. Martyna Majewska, prod. Dorota Schleiss,
- „You Don’t Know Me” (Polska), reż. Michał Edelman, prod. Patryk Sielecki,
- „Curtain” (Ukraina), reż. Valeria Sochyvets, prod. Inna Lastochkina,
- „Insects” (Hiszpania), reż. Fon Cortizo, prod. Beli Martínez,
- „Battalion” Records (Rumunia), reż. Ștefan Bîtu-Tudoran, prod. Diana Caravia,
- „Niemcy – Die Fremden” (Niemcy), reż. Aart Steinmann, prod. Robin Meisner.

Twórcy uczestniczyli w czterodniowych warsztatach prowadzonych przez wyśmienitych ekspertów, wśród których znaleźli się: Alvaro Vega (EAVE), reprezentujący firmę DobleSentido, Agathe Valentin (EAVE), dyrektorka sprzedaży w firmie HanWay Films, Gabriele Brunnenmeyer (MIDPOINT Institute) oraz Joanna Solecka z Alphapanda Warszawa.

Program warsztatów skupiał się na różnych zagadnieniach dotyczących promocji i rozwoju projektu, począwszy od pracy dotyczącej odpowiedniego przygotowania pitchingu, przez współpracę z agentem sprzedaży po wykorzystywanie mediów społecznościowych do promocji

projektów filmowych na różnych etapach. Uczestnicy wzięli udział w wykładach oraz indywidualnych konsultacjach z ekspertami. Uczestniczyli także w konkursie na najlepszy projekt i najlepszą prezentację ocenianą przez jury w składzie: Agathe Valentin, Álvaro Vega oraz przedstawiciele Creative Europe Desk Polska i Stowarzyszenia Nowe Horyzonty.

Nagroda główna Studia Nowe Horyzonty+ i London Film Academy trafiła do filmu „Curtain” (Ukraina), w reżyserii Valerii Sochyvets, produkowanego przez Innę Lastochkinę. Nagrodą są konsultacje scenariuszowe projektu sponsorowane przez London Film Academy. Nagrodę FilmCamp w postaci miesięcznej rezydencji filmowej w Norwegii otrzymali reżyserka Katarzyna Iskra oraz producent Giacun Caduff reprezentujący projekt „The Crack” (Polska/Szwajcaria). Nagrodę w postaci listu intencyjnego telewizji CANAL+ online, dotyczącego emisji gotowego filmu, otrzymał projekt „Niemcy – The Strangers” (Niemcy) w reżyserii Aarta Steinmanna, produkowany przez Robina Meisnera. Ponadto dwóch producentów otrzymało wyróżnienie specjalne i akredytację uprawniające do udziału w Connecting Cottbus – są to Patryk Sielecki z Polski i Robin Meisner z Niemiec.

W ramach Studia Nowe Horyzonty+ odbył się także wykład otwarty „Changer or Game Over? The Future of Storytelling in the Age of Artificial Intelligence”, który poprowadził Matt Subieta, producent, reżyser oraz wykładowca uniwersytecki.

Partnerami tegorocznego Studia Nowe Horyzonty+ byli EAVE, MIDPOINT Institute, London Film Academy, CANAL+ online, FilmCamp, Rumuński Instytut Kultury oraz Ambasada Szwajcarii w Polsce. Patronami medialnym wydarzenia byli: Cineuropa, Film & TV Kamera oraz Film New Europe.

Rozmowa z realizatorami projektu „Mapping. A Map on the Aesthetics of Performing Arts for Early Years”

„Mapping. A Map on the Aesthetics of Performing Arts for Early Years” to międzynarodowy projekt artystyczny, z elementami badawczymi, skoncentrowany na najmłodszych dzieciach. Proszę przybliżyć koncepcję i główne założenia Państwa projektu.

Nasze działania mają na celu szukanie tego, co współcześnie w Europie znaczy być dzieckiem-widzem i jak poszerzyć myślenie o partycypacji w kulturze widzów najmłodszych, nawet tych kilkumiesięcznych. W ramach projektu powstaną trzydzieści dwa nowe spektakle, cztery wystawy oraz pięć nowych publikacji.

Każdy z partnerów projektu przygotowywał własne premiery dla najmłodszych widzów. Powstawaniu spektakli towarzyszył bogaty program badawczy, który realizowany był wspólnie z naukowcami z USA, Korei Południowej, Niemiec, Włoch, RPA i Wielkiej Brytanii. Efektem ich pracy jest książka „Mapping. A Map on the Aesthetics of Performing Arts for Early Years”, której tłumaczenie pojawi się w wersji polskiej jesienią 2023

roku. W każdym kraju partnerskim organizowane były także festiwale sztuki dla bardzo małych dzieci i bliskich im dorosłych, które dzięki swojemu międzynarodowemu charakterowi przyczyniały się do rozwoju widowni dziecięcych w wielu miastach Europy.

W Polsce projekt realizowany jest w partnerstwie przez dwa podmioty: Teatr Animacji w Poznaniu i zespół Art Fraction Foundation. Łączymy siły jednego z najstarszych teatrów w Polsce z piętnastoletnim doświadczeniem w obszarze sztuki dla najmłodszych organizacji pozarządowej.

Projekt jest skierowany do najmłodszych – jak dobierają Państwo uczestników? Jakie są grupy pośrednie, które biorą udział w projekcie.

Nurt teatru dla bardzo małych dzieci nie jest nowością i ma silne grono odbiorców. Rozwijają się on w Europie od ponad 40 lat i został zainicjowany w Bolonii przez lidera projektu Teatr La Baracca Testoni Ragazzi. W Polsce działamy w tym obszarze

„O czym szepcze las”, fot. Maciej Zakrzewski, mat. Art Fraction Foundation

od 2006 roku. Każde z tworzonych wydarzeń skierowane jest do wyraźnie sprecyzowanej grupy wiekowej, ale dzieciom towarzyszą zawsze – jak to zwykliśmy nazywać – ich bliscy dorośli, którzy są pośrednikami, ale równie ważnymi odbiorcami projektu. Ponieważ w swojej pracy skupiamy się na tworzeniu warunków do budowania głębokich i ważnych relacji wśród widzów, to właśnie na styku dziecko-dorośli realizują się najważniejsze idee projektowe.

Główną osią projektu jest festiwal Mapping, realizowany w Poznaniu w połączeniu z jedynym tego typu wydarzeniem na skalę kraju, czyli Festiwałem Najmłodszych, którego organizatorem jest Art Fraction Foundation we współpracy z Teatrem Animacji.

Projekt rozpoczął się w 2018 i miał trwać 4 lata, a jednak działania projektowe nadal są realizowane. Czy to pandemia wymusiła zmianę harmonogramu? Jak czas pandemii wpłynął na realizację projektu? Czy pojawiły się dodatkowe trudności?

Czas pandemii pokazał nam dobitnie, jak bardzo różnych partnerów mamy w projekcie. Obostrzenia w każdym z krajów były inne, sytuacja nieustannie się zmieniała. Wielu partnerów całkowicie zawiesiło swoją działalność. Stopniowo prowadziliśmy wspólne działania online, ale wiele elementów projektu musiało zostać przemodelowanych. W Polsce udało nam się rzecz wyjątkowa: zrealizowaliśmy międzynarodowy festiwal MAPPING w samym centrum pandemii, latem 2021 roku, gdy polskie obostrzenia nieco złagodniały. Był to jednak ewenement. Martwiliśmy się wówczas, czy znajdziemy odbiorców, ale – ku naszej radości – okazało się, że potrzeba kontaktu ze sztuką i spotkań z innymi ludźmi jest ogromna. Tak duża, że jak zwykle zabrakło nam miejsc na wydarzeniach, by zaspokoić potrzeby wszystkich chętnych! Całej grupie partnerów udało się jednak spotkać na żywo dopiero rok później. Niestety nie tylko pandemia mocno zweryfikowała nasze plany. Wraz z wybuchem wojny w Ukrainie znów musieliśmy modyfikować to, co wcześniej zaplanowaliśmy. Na rok zawiesiliśmy nasze działania projektowe i całą uwagę

w 2022 skierowaliśmy w stronę działań interwencyjnych na rzecz dzieci z doświadczeniem uchodźczym. W tym roku wróciliśmy do prac projektowych.

Czy to Państwa pierwszy projekt międzynarodowy? Czy mają już Państwo doświadczenie w tym zakresie?

To pierwszy tego typu projekt europejski realizowany przez Teatr Animacji. W polu działań instytucji są międzynarodowe koprodukcje, tournée zagraniczne spektakli, promocja polskiej dramaturgii zagranicą czy organizacja międzynarodowego Festiwalu Konteksty, ale ten projekt jest największym z dotychczasowych. Zespół fundacji Art Fraction współpracował przy wcześniejszej edycji projektu w tym partnerstwie, dotowanego z programu Kreatywna Europa, tj. realizowanym w latach 2014–2018 „Small Size, Performing Arts for Early Years”, którego polskim operatorem było Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu. W zeszłym roku ten sam zespół fundacyjny był partnerem projektu „Crossing Borders: A European Rural Touring Project”, dotowanego z programu Perform Europe.

Projekt jest realizowany w bardzo silnym partnerstwie – ponad 15 podmiotów. Proszę przybliżyć nam historię partnerstwa? Czy współpracowali Państwo razem wcześniej, czy współpraca została nawiązana na czas projektu? I jak się pracuje z taką dużą grupą partnerów?

W tym zespole pracujemy nieustannie od 2014 roku najpierw w „Small Size, Performing Arts for Early Years”, z wieloma partnerami spotykamy się w ramach sieci SMALL SIZE. Praca w tak szerokim partnerstwie jest wyzwaniem, ale też daje szansę na znalezienie twórców bliskich naszemu sposobowi myślenia. Różnimy się – mamy wśród partnerów zarówno wielkie teatry instytucjonalne, jak i małe dwuosobowe zespoły; mamy różne cele, operujemy różnymi środkami wyrazu. Ale łączy nas wiara w to, że małe dzieci są ważnymi odbiorcami kultury i wymagają szczególnej uwagi. Wierzymy, że doświadczenie sztuki od najwcześniejszych momentów życia pomaga w budowaniu międzypokoleniowych więzi, kształtuje wrażliwość i jest jednym ze sposobów na budowanie otwartego i empatycznego społeczeństwa.

Dla Teatru Animacji projekt był sposobem na głębokie zanurzenie się w obszar teatru dla najmłodszych widzów. Efekty tej pracy – w szczególności dwa zrealizowane spektakle („O czym szepcze las” i „Tu mieszkamy”) – pozostaną w repertuarze teatru, a zawiązane partnerstwa dają perspektywę na dalszą, już pozaprojektową, współpracę.

2023 rok to czas realizacji wielu działań projektowych w naszym kraju – proszę przybliżyć, jakie działania już się odbyły, a jakie są jeszcze zaplanowane.

Poza udziałem zespołu realizującego projekt w Polsce w licznych spotkaniach, szkoleniach i warsztatach zrealizowaliśmy dwie edycje MAPPING Festival (w 2021 i 2023 roku), prezentowaliśmy wystawę „Dzieci-widzowie” oraz premierowo przedstawiliśmy spektakl „O czym szepcze las”, który już odwiedził cztery międzynarodowe festiwale w Europie. Przed nami wrześniowa premiera spektaklu „Tu mieszkamy”. Obydwa spektakle zostały zrealizowane przez nasz duet artystyczny (Alicja Morawska-Rubczak i Barbara Małecka). Jesienią ukaże się też polskie tłumaczenie książki „Mapping. A Map on the Aesthetics of Performing Arts for Early Years” z przedmową autorstwa Pawła Gałkowskiego.

Na poziomie międzynarodowym zamknięciem projektu będzie październikowa edycja największego festiwalu dla małych dzieci w Bolonii – Visioni di Futuro, Visioni di Teatro.

Projekt dobiega końca, a zatem nasuwa się pytanie: co dalej? Czy będzie kolejna edycja? Czy planują Państwo kontynuację działań lub jego kolejną edycję?

Zależy nam na kontynuacji projektu w zbliżonym partnerstwie. Jesteśmy obecnie na etapie wyznaczania jego celów i zarysowywania kształtu działań, w których centrum stawiamy dzieci najnajmłodsze jako pełnoprawnych odbiorców sztuki. Przygotowujemy się do pisanja kolejnych aplikacji, jednocześnie realizując wiele międzynarodowych działań we współpracy z poszczególnymi partnerami. Festiwal Najmłodszych jest stałym elementem poznańskiego

i ogólnopolskiego krajobrazu kulturalnego, dlatego nasze działania będą kontynuowane. Dużą wagę przykładamy do działań lokalnych i wspierania najmłodszych widzów w małym miejscowościach, czego wyrazem są coroczne prezentacje spektakli w różnych miasteczkach i wsiach w Polsce, a teraz – dzięki partnerstwu fundacji w projekcie „Supporting and Promoting Arts in Rural Settlements of Europe – SPARSE Plus” – także Europy. Podczas tegorocznej edycji Festiwalu Najmłodszych gościliśmy międzynarodowy zespół badaczy w związku z realizacją projektu ASSITEJ International „Children as agents in Early Years Theatre practice”, który jest pogłębieniem idei rozwijanych w projekcie MAPPING. Tym samym przygotowujemy się do udziału w kongresie ASSITEJ na Kubie w 2024 roku.

Zapraszamy do śledzenia naszych działań w mediach społecznościowych oraz na naszych stronach internetowych: teatranimacji.pl oraz artfractionfoundation.org.

Wywiadu udzieliły:

ALICJA MORAWSKA-RUBCZAK – reżyserka, pedagoga teatru, specjalizuje się w dziedzinie teatru i tańca dla dzieci do lat 3. Tworzy spektakle dla najnajmłodszych oraz projekty edukacyjne w teatrach w całej Polsce i zagranicą (m.in. Norwegia, Japonia, Niemcy). Jej spektakle były prezentowane na najważniejszych festiwalach teatralnych w kraju i na świecie – m.in. w Singapurze, Japonii, Chinach, Norwegii, Irlandii, Włoszech i Iranie. Należy do Small Size Association oraz współtworzy poznańską Art Fraction Foundation.

BARBARA MAŁECKA – teatrolog, scenografka, producentka i programerka, specjalista do spraw projektów Teatru Animacji w Poznaniu, odpowiedzialna za realizację polskiej części projektu „Mapping. A Map on the Aesthetics of Performing Arts for Early Years”, współzałożycielka i członkini Art Fraction Foundation. Od 15 lat organizuje międzynarodowe festiwale sztuki dla najnajmłodszych (Sztuka Szuka Malucha, Festiwal Najmłodszych).

„Kino jest idealną platformą do budowania dialogu” - rozmowa z producentką filmową Anną Gawlitą

W ramach schematu *European Slate Development* komponentu MEDIA otrzymała Pani w tym roku wsparcie na rozwój pakietu projektów. Czy mogłaby Pani przybliżyć założenia wniosku?

To dla nas ogromny sukces, szczególnie biorąc pod uwagę, że było to już nasze trzecie podejście. Sam proces tworzenia pakietu w okresie prawie dwóch lat był niezwykle dynamiczny – na przestrzeni kolejnych prób projekty w pakiecie ulegały ewolucji. Niektóre zostały wycofane, ponieważ weszły już w etap zaawansowanej produkcji, a w ich miejsce pojawiły się nowe, równie interesujące pomysły.

Bardzo cenimy sobie różnorodność punktów widzenia i wnoszenie nowych perspektyw do dialogu. Uważamy, że kino jest idealną platformą do budowania tego dialogu – wzmacniania empatii, zrozumienia i przeprowadzania widzów przez sytuacje i światopoglądy, często odmienne od ich własnych. Staramy się, aby katalog produkowanych przez nas filmów odzwierciedlał te idee. Razem z Martą Szymanowską, moją partnerką w Kijora Film, planując projekty do *slate*, starałyśmy się również uwzględnić różne formaty i gatunki, a tym samym umożliwić sobie dotarcie do szerszego grona odbiorców. Wybrałyśmy trzy filmy fabularne: debiut, który w niekonwencjonalny sposób ukazuje proces przepracowywania traumy w rodzinie, kameralną psychodramę rozgrywającą się w małomiasteczkowej społeczności oraz inspirowaną kinem moralnego niepokoju opowieść o rodzicielstwie. Oprócz tego dzięki wsparciu MEDIA rozwiniemy także fascynujący projekt filmu dokumentalnego. Jego głównym założeniem jest autentyczne ukazanie istotnego tematu dotyczącego zmian geospołecznych, które w obecnych czasach mają wpływ na naszą rzeczywistość. Konkretniej mówiąc, skupiamy się na wyzwaniach związanych ze starzeniem się społeczeństwa oraz wyludnianiem się obszarów wiejskich. Dopełnieniem pakietu jest krótkometrażowy projekt fabularny, którego realizacja stanowi swego rodzaju wstęp do jednego z naszych filmów pełnometrażowych. Ten krótki film działa jak klucz otwierający drzwi do głębszej, dłuższej historii.

W skład pakietu wchodzi zarówno projekty fabularne, jak i dokumentalne. Od wielu lat łączy Pani te dwa gatunki w swojej pracy. Skąd pojawił się pomysł, żeby zajmować się kinem tak szeroko?

To dla mnie chyba dość naturalna droga. Zaczynałam swoje doświadczenie filmowe od realizacji filmów dokumentalnych, eksperymentując też w ramach tego gatunku, szukając bardziej kreatywnych form. Filmy fabularne dają możliwość pełnej kreacji – więc to po prostu krok dalej i głębiej.

Ale ponieważ fascynuje mnie różnorodność opowieści i sposobów, w jakie kino może je przekazywać, mam zamiar łączyć oba gatunki, nadal utrzymując kurs na kino autorskie. Aktualnie to jedno z największych wyzwań przy zdominowaniu naszej branży przez platformy streamingowe, coraz częściej wyznaczające nowe standardy artystyczne i realizacyjne. Skutkiem tej dominacji jest niewątpliwie problem dywersyfikacji zasięgów filmów związanych z dotarciem do widza w obliczu dynamicznie zmieniających się sposobów dystrybucji filmu. To prawda, że nasz sposób odbierania treści się zmienia, a forma filmowa, która kiedyś była standardem, może teraz być mało atrakcyjna dla nowego pokolenia odbiorców.

Z pasją więc szukam równowagi nie tyle pomiędzy filmem dokumentalnym a fabularnym, co pomiędzy artystyczną wizją produkowanych przez nas filmów a oczekiwaniami widza. Oczywiście chciałabym, aby nasze filmy nie tylko poruszały i inspirowały, ale także były dostępne dla w miarę szerokiego grona odbiorców, jednak bez konieczności zawierania kompromisu i rezygnacji z ambicji tworzenia bardziej wymagającego kina.

Czy mogłaby Pani opowiedzieć trochę więcej o samych projektach? O czym opowiadają? Na jakich etapach są obecnie?

Każdy z projektów realizowany jest przez twórcę znajdującego się w nieco innym momencie kariery. „Isabella” w reżyserii Joanny Janikowskiej to jedyny film dokumentalny w pakiecie.

W całości zrealizowany zostanie na Sardynii, a tytułowa bohaterka jest jedyną mieszkanką opustoszałej wsi. Będzie to drugi film Janikowskiej. Jej debiut „Towarzysze”, również wspólnie zrealizowany, aktualnie jest w fazie postprodukcji. „Isabella” ze względu na wiek bohaterki wymaga realizacji zdjęć uciekających i będzie to znaczną częścią naszych prac rozwojowych.

„Incydent” to pełnometrażowy debiut fabularny Tomasza Wolskiego, doświadczonego i nagradzanego dokumentalisty, który do tej pory oprócz wielu filmów dokumentalnych, zrealizował trzy krótkometrażowe fabuły. To nowelowa historia opowiadająca o zmaganiu się z wyzwaniami w zakresie wychowania dzieci. Te historie będą łączyć pozornie banalne potrącenie psa, czego konsekwencje są dużo poważniejsze, niż początkowo się wydaje.

O konsekwencjach opowiada także drugi projekt fabularny zatytułowany „Usłysz mnie”. Reżyserem jest debiutujący Iwo Kondefer. To odważna formalnie i przekraczająca gatunki opowieść o rodzinie zmagającej się z traumą po tragicznym wydarzeniu. Film jest przedstawiony z perspektywy dziecka wchodzącego w wiek nastoletni. Projekt wyróżnia się również unikalnym sound designem. Związany z nim jest także krótkometrażowy film, również reżyserowany przez Kondefera, który pełni rolę swoistego wstępu do „Usłysz mnie”.

W pakiecie jest także nowy film Damiana Kocura, którego kariera właśnie nabiera międzynarodowego rozpędu. Kocur, korzystając z unikalnego stylu realizacji pracy z naturщиками, ponownie wybiera polską prowincję na tło scenariuszowych wydarzeń. Ta błyskotliwie rozpisana historia dylematu moralnego szanowanego przez lokalną społeczność bohatera przedstawia złożony system relacji, które istnieją w małych społecznościach. W przypadku tego filmu skupimy się na pogłębionym researchu postaci zamieszkujących konkretny rejon Polski.

W pracy nad filmami dużą wagę przykładają Państwo do ich międzynarodowej rozpoznawalności – współpracują Państwo z koproducentami, dbają o ich obecność na festiwalach filmowych. Czy podobnie planują Państwo pracować z tymi projektami?

Międzynarodowa rozpoznawalność to w zasadzie główne założenie programu MEDIA – już na etapie składania wniosku

trzeba zadeklarować udział zagranicznych partnerów, a w strategię dystrybucyjną i promocyjną jest wpisane uzyskanie co najmniej europejskiego zasięgu projektów. Oczywiście koprodukcje międzynarodowe to ważny element, który może przyczynić się do poszerzenia zasięgu i potencjalnego, międzynarodowego sukcesu filmów. Poprzez partnerstwo z twórcami i producentami z innych krajów możliwe jest uzyskanie dostępu do różnorodnych perspektyw twórczych, finansowania, a także rynków dystrybucji. Jednak mając świadomość, że koprodukcje to niezwykle trudne przedsięwzięcie logistyczne i organizacyjne, zdecydowanie zależy mi na budowaniu trwałej współpracy z koproducentami, która obejmuje nie tylko jeden tytuł. Staram się więc w ramach nawiązanych już relacji realizować koprodukcje mniejszościowe i większościowe z tym samym partnerem, wymieniając się możliwościami współfinansowania w zależności od konfiguracji i zapotrzebowania. Przy takiej wymianie zdecydowanie łatwiej o weryfikację zaufania czy zaangażowania.

Dbłość o obecność na festiwalach filmowych stanowi kolejny kluczowy element strategii. Naturalnie te wydarzenia są doskonałą platformą do prezentacji projektów, nawiązywania kontaktów z profesjonalistami z branży oraz zdobywania uwagi mediów. Jednak dopiero udział w najbardziej renomowanych festiwalach może znacząco podnieść profil projektu oraz otworzyć drzwi do większej widowni, a także zainteresować potencjalnych inwestorów czy dystrybutorów. Niewątpliwie udział projektu czy gotowego już filmu na jednym z najważniejszych festiwali ma też wpływ na pozycjonowanie firmy produkcyjnej, w jakimś stopniu ułatwiając jej dalszy rozwój. Dlatego też i tutaj szukamy rozwiązań służących wzmocnieniu tego potencjału, który dzięki zaistnieniu na dużym festiwalu pozwala kinu artystycznemu osiągać duże zasięgi widzów, ale także przychody.

To okazja do nauki nowych aspektów produkcji filmowej, poznanie różnych perspektyw oraz omawianie wspólnych wyzwań branżowych. Spotkania te pozwalają mi także nawiązywać kontakty z innymi profesjonalistami, co czasami prowadzi do współpracy przy koprodukcjach.

Przeglądanie się pracy doświadczonych twórców dostarcza wartościowych wskazówek i inspiracji do rozwijania swoich projektów. To również miejsce, gdzie można zdobyć

Zdjęcia na stronach 24-25:
„Isabella”, reż. Joanna Janikowska, mat. Kijora Film

pewność, że nasza praca mieści się w globalnych trendach i standardach.

Niezwykle istotne jest także otoczenie się ludźmi, którzy dzielają pasję do tworzenia filmów pomimo trudności. Wspólna wymiana doświadczeń oraz wzajemne wsparcie motywują mnie do dalszej pracy i angażowania się w projekty, które przynoszą wartość i inspirują widzów.

Kijora Film ma silną pozycję na rynku polskim, a filmy, które Pani wyprodukowała w ostatnich latach, były bardzo często obecne na najważniejszych festiwalach światowych. W jaki sposób wsparcie MEDIA wpisuje się w strategię rozwoju Pani firmy?

Przede wszystkim planujemy wykorzystać to wsparcie jako katalizator do dalszej produkcji filmów niezależnych oraz tych o średnim stopniu komercjalizacji, które są skierowane do bardziej wymagających widzów. Dzięki temu możemy kontynuować realizację projektów, które dążą do wyznaczania nowych standardów artystycznych i narracyjnych. Otrzymując środki na rozwój projektów, dostajemy nieoczywisty komfort rozwijania ich z pełnym zaangażowaniem.

Wsparcie MEDIA będzie także kluczowe w weryfikacji naszych założeń dotyczących dalszego funkcjonowania firmy, które w głównej mierze opierają się na wykorzystaniu środków publicznych. Dodatkowo wsparcie MEDIA umacnia także naszą strategię współpracy z zagranicznymi partnerami.

European Slate Development to wymagający schemat, a konkurencja co roku jest bardzo duża. Jakie Pani zdaniem są kluczowe czynniki, które przyczyniły się do sukcesu Pani aplikacji, i co zdecydowało o przyznaniu grantu Pani pakietowi projektów?

Sama bardzo chciałabym się tego dowiedzieć! Zakładam jednak, że właśnie zaczyna owocować mój upór, wytrwałość i konsekwencja w prowadzeniu firmy od ponad 15 lat, także w kontekście wielokrotnych prób składanych wniosku do MEDIA. Być może faktycznie miała wpływ rozpoznawalność Kijory na rynku, gdyż od kilku lat udaje mi się wyprodukować co najmniej 2 filmy rocznie, które zazwyczaj są doceniane na festiwalach międzynarodowych mimo wymagającej formy czy tematu. Być może eksperci MEDIA uznali także, że warto zaufać debutantom, którzy zazwyczaj mają więcej odwagi i pozytywnie ograniczony instynkt samozachowawczy.

Jestem natomiast pewna, że w dużej mierze zadecydował wysoki poziom artystyczny wszystkich naszych projektów, a także ich międzynarodowy potencjał.

Na czym należy się skupić najbardziej podczas planowania aplikacji do programu Kreatywna Europa? Czy ma Pani jakąś radę dla pozostałych aplikujących?

Oczywiście czas jest kluczowy – warto sobie rozłożyć siły na przygotowanie wniosku na kilka miesięcy. Ponieważ sama aplikacja w dużej mierze skupia się na opracowaniu strategii firmy na najbliższe lata, a same projekty mają to porządkować, warto jest myśleć o swojej firmie i jej planach bardzo szeroko, z otwartością obserwować zmieniający się rynek. Z mojej perspektywy warto podjąć trud złożenia tego wniosku nawet dla samej konieczności głębokiej analizy własnej firmy, ambicji i możliwości ich realizacji.

ANNA GAWLITA – nagrodzona jako najlepsza producentka na Krakowskim Festiwalu Filmowym. Skupia się na filmach z silną autorską wizją. Prezes zarządu Kijora Film. Członkini Polskiej i Europejskiej Akademii Filmowej. Stypendystka Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Uczestniczka Berlinale Talents, ACE Mentoring, Eurodoc, Emerging Producers Programme, EKRAN + w Szkole Wajdy, Producers To Watch MIPCOM/DOC/TV. Doktorantka w Łódzkiej Szkole Filmowej, stypendystka Ministra Edukacji. Producentka i kierowniczka produkcji filmów dokumentalnych oraz krótkometrażowych fabuł m.in. Tomasza Wolskiego („1970”, „Córka”), Piotra Stasika („Opera o Polsce”), Aleksandry Maciuszek „Casa Blanca”), nagradzanych na całym świecie. Koproducentka pełnometrażowych filmów fabularnych: m.in. „Via Carpatia” (reż. K. Kochańska i K. Bajon,), „Słowo” (reż. Beata Parkanová). Reżyserka krótkometrażowego filmu dokumentalnego „Krzyżaki” nagrodzonego m.in. na Cork Film Festival i Camerimage. „Hura, wciąż żyjemy!” w reżyserii Agnieszki Polskiej był jej debiutem producenckim dla pełnometrażowego filmu fabularnego.

COLLA- BORATE TO INNO- VATE

Trzy polskie projekty wsparte w ramach trzeciego naboru Europa Cinemas: Collaborate to Innovate

Collaborate to Innovate to inicjatywa realizowana przez sieć Europa Cinemas przy wsparciu programu Kreatywna Europa komponentu MEDIA. Celem inicjatywy jest wyłonienie innowacyjnych i opartych na współpracy projektów realizowanych przez członków sieci Europa Cinemas na poziomie krajowym lub europejskim. Wyselekcjonowane projekty muszą mieć realny wpływ na sektor audiowizualny, promować obieg i widoczność europejskich filmów, rozwijać ich publiczność, w szczególności młodych ludzi, oraz zwiększać umiejętności i konkurencyjność kin.

Collaborate to Innovate wspiera przede wszystkim projekty, które w swoich założeniach zachęcają do tworzenia nowych metod współpracy w ramach sieci, które mogą mieć wpływ na budowanie zróżnicowanej widowni kina europejskiego. Przykładowo mogą to być nowe usługi oraz oferty dla widzów, wspólne kampanie marketingowe promujące chodzenie do kina, filmy europejskie skierowane do młodych ludzi oraz projekty służące budowaniu wspólnoty, koncentrujące się na włączeniu społecznym i dostępie. Wśród głównych priorytetów programu znajdują się włączenie społeczne, współpraca ponadnarodowa oraz zrównoważony rozwój.

W tym roku poznaliśmy wyniki trzeciego już naboru w ramach tej inicjatywy. W 2023 roku wspartych zostało aż 17 projektów, realizowanych przez 99 kin z 16 krajów europejskich. Łączna kwota wsparcia wyniosła prawie 1,4 mln euro.

Wśród wyróżnionych inicjatyw docenione zostały aż trzy projekty realizowane przez polskie podmioty:

- **„Kino Bez Barier – edycja polska / Cinema Without Barriers – Polish Edition”**, którego koordynatorem jest Kino Pałacowe z Poznania, partnerami Kino Echo z Jarocina oraz Kino Nowe Horyzonty z Wrocławia,
- **„Quiet, Camera, Action! or Youth Film Code”**, którego koordynatorem jest Kino Odeon z Sochaczewa, partnerami Kino Światowid z Elbląga oraz Kino Kameralne Cafe z Gdańska,
- **„Face to Face with European Cinema”**, projekt międzynarodowy, którego koordynatorem jest Gdyńskie Centrum Filmowe, a partnerami Kino Charlie z Łodzi, niemieckie Thalia Cinema (Potsdam) oraz hiszpańskie kina Cinema Catalunya (Terrassa), Cinema Casablanca, Cinema Broadway oraz Cinema Manhattan (Valladolid).

Więcej informacji na temat inicjatywy Collaborate to Innovate oraz tegorocznej selekcji znajduje się na stronie: europa-cinemas.org.

Nowa inicjatywa na rzecz zrównoważonego rozwoju w sektorze kultury

Projekt „SDGCultheritage. Let's Create SDGs Heritage” jest wynikiem współpracy pomiędzy pięcioma europejskimi organizacjami z dziedziny kultury działającymi na terenie Włoch, Grecji, Hiszpanii, Cypru oraz Polski. Projekt został dofinansowany w ramach programu Kreatywna Europa.

Polskim partnerem projektu jest Fundacja Ochrony Krajobrazu (FOK) z Jeleniej Góry. Rolą tej fundacji jest koordynacja działań w ramach trzeciego pakietu roboczego, który dotyczy dostosowania strategii organizacji partnerskich oraz instytucji działających w sektorze kultury i sektorze kreatywnym do celów zrównoważonego rozwoju.

Cele zrównoważonego rozwoju wpisują się w plan działań Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) podjęty, aby przezwyciężyć najważniejsze wyzwania obecnych czasów takie jak upowszechnienie dostępu do wysokiej jakości edukacji, zmniejszenie nierówności w krajach i pomiędzy krajami, wyeliminowanie ubóstwa, ochrona różnorodności biologicznej czy też zwalczanie zmian klimatycznych oraz ich skutków.

Współpraca międzynarodowa podjęta w ramach projektu SDGCultheritage umożliwi wymianę doświadczeń w zakresie celów zrównoważonego rozwoju, wypracowanie dobrych praktyk i lepsze poznanie problemów stojących przed sektorem kultury na poziomie europejskim.

Działania planowane w ramach projektu SDGCultheritage

Projekt SDGCultheritage rozpoczął się 1 lutego 2023 roku i będzie trwał dwa lata. Jednym z pierwszych działań, jakie zostały podjęte, było przeprowadzenie oceny stanu wiedzy na temat celów zrównoważonego rozwoju w sektorze kultury i sektorze kreatywnym. W głównej mierze skupiono się na ocenie znajomości:

- agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i powiązanych dokumentów strategicznych dotyczących zrównoważonego rozwoju;

- istniejących otwartych zasobów edukacyjnych na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym, pomocnych w przeprowadzeniu szkoleń w zakresie zrównoważonego rozwoju i agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030;
- istniejących krajowych, regionalnych lub lokalnych funduszy wspierających wdrażanie zrównoważonych praktyk i dostosowania do agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030.

W ramach tego działania zaplanowane zostały dwa wydarzenia szkoleniowe i networkingowe. Pierwsze z nich odbyło się we włoskim mieście Ascoli Piceno. Podczas dwudniowego pobytu partnerzy projektu zyskali wiedzę na temat wpływu instytucji kultury na zrównoważony rozwój środowiska. Dyskutowano również na temat aktualnego stanu realizacji projektu i działań, które czekają partnerów w najbliższej przyszłości.

Drugie szkolenie zostanie poprowadzone przez Joannę Tabakę, trenerkę oraz edukatorkę ekologiczną reprezentującą Zieloną Instytucję Kultury, i będzie zorganizowane w grudniu w Warszawie.

Do kolejnych działań zaplanowanych w ramach projektu SDGCultheritage należy stworzenie podręcznika zawierającego praktyczne wskazówki dla instytucji kultury, dotyczące dostosowania strategii oraz działań organizacji do celów zrównoważonego rozwoju.

Implementacji projektu towarzyszą działania komunikacyjne, w tym lokalne wydarzenia promocyjne. Fundacja Ochrony Krajobrazu zorganizuje dwa takie wydarzenia.

Serdecznie zachęcamy do śledzenia postępów projektu SDGCultheritage: sdgheritage.eu.

Zapraszamy również do obserwowania nas na Facebooku: facebook.com/fokpoland

Ruszyła ogólnopolska akcja #TataTeżCzyta realizowana w ramach projektu „Let’s Read Together”

24 maja odbyła się oficjalna premiera broszury *Supermoc książek #TataTeżCzyta*, inaugurująca ogólnopolską akcję edukacyjną #TataTeżCzyta, która zachęca mężczyzn, ze szczególnym naciskiem na ojców, do czytania książek swoim dzieciom. Broszura ma w prosty i przystępny sposób pokazać wszystkim mężczyznom, że wspólne czytanie potrafi dać wiele radości i przyczynić się do rozwoju oraz lepszego życia dzieci. Autorkami publikacji są Maria Deskur, prezeska Fundacji Powszedniego Czytania, oraz Edyta Plich, prezeska Fundacji Wspierania Dzieci w Nauce Edico. Inicjatorami kampanii #TataTeżCzyta są Fundacja Powszechnego Czytania oraz wydawnictwo Tatarak, realizujące projekt „Let’s Read Together” współfinansowany przez program Kreatywna Europa.

Problem – Tata (prawie) nie czyta

Według badań na temat stanu czytelnictwa książek w Polsce przeprowadzonych przez Bibliotekę Narodową* mężczyźni czytają mniej niż kobiety i zdecydowanie rzadziej czytają swoim dzieciom. Chłopcy dużo wcześniej (kiedy mają 9-10 lat) i częściej niż dziewczynki porzucają czytanie książek. Brak męskiego wzorca czytającego sprawia, że czytanie bardzo szybko przestaje być atrakcyjne dla chłopców. Jest często przedstawiane jako zajęcie niemęskie, przeciwstawia mu się sport jako alternatywną formę spędzania wolnego czasu, a przecież powinniśmy rozwijać się holistycznie.

Ojciec jest dla dziecka przykładem i wzorem, ważnym źródłem postaw, zachowań i nawyków, także czytelniczych. Dlatego tak ważne jest czytanie z dzieckiem. Badania potwierdzają, że głośne czytanie wspiera relacje dziecka z rodzicem.

„Jako niewielkie wydawnictwo widzimy pewne mechanizmy jak w soczewce. Zależy nam ogromnie, by czytanie było inkluzywne – i akurat w tym przypadku tymi, których postrzegamy jako niewystarczająco zaproszonych, są mężczyźni. Chcemy, by ojcowie, wujkowie, dziadkowie, opiekunowie czy trenerzy czuli się z czytaniem dobrze, by widzieli w czytaniu świetny sposób na kontakt z dzieckiem, ale też frajdę dla siebie samych” – zaznacza Monika Lutz, prezeska wydawnictwa Tatarak, inicjatorka projektu #TataTeżCzyta.

Jak to zmienić?

To proste! Zachęcać mężczyzn – ojców, wujków, dziadków, opiekunów do czytania. Przekonać ich, że czytanie może być interesujące i atrakcyjne, a także może wpłynąć na jakość spędzanego czasu z dzieckiem oraz na rozwój dziecka teraz i w przyszłości. Ale też pomóc, wesprzeć – dać gotowe odpowiedzi, jak się do tego zabrać, jak i co najlepiej czytać własnemu dziecku w zależności od jego wieku.

W tym właśnie celu powstała ogólnopolska akcja #TataTeżCzyta. Jej pomysłodawcami są Fundacja Powszechnego Czytania

i wydawnictwo Tatarak. Na potrzeby akcji powstała publikacja *Supermoc książek #TataTeżCzyta*, autorstwa Marii Deskur oraz Edyty Plich, od lat zaangażowanych w promocję czytelnictwa i nowoczesną edukację dzieci. Ilustracje do broszury przygotowała Joanna Rusinek, graficzka tworząca piękne ilustracje do wielu książek dla dzieci.

Od początku pracy nad broszurą autorkom zależało na stworzeniu pozycji, która w prosty, przystępny językowo i jednocześnie atrakcyjny wizualnie sposób pokaże, jak zaznajamiać dziecko z książkami, KIEDY, CO, JAK czytać z dzieckiem. I tak się stało. Dodatkowo treści zawarte w broszurze autorki oparły na badaniach z wielu dziedzin: pediatrii, psychologii, neuronauki, psychologii społecznej i socjologii oraz na wieloletniej praktyce dydaktycznej.

Z założenia głównymi odbiorcami broszury są ojcowie/mężczyźni, ale autorki nie wykluczają, że chętnie będą z niej korzystać również matki/kobiety. Publikacja zawiera tytuły książek polecanych do czytania dzieciom na każdym etapie ich rozwoju. Jest to lista ponad 30 pozycji rekomendowanych przez polskich wydawców literatury dziecięcej, którzy również zaangażowali się w projekt, ogłaszając akcję na swoich kanałach social mediowych oraz podczas wydarzeń promujących czytelnictwo.

Gdzie znaleźć broszurę?

Supermoc książek. #TataTeżCzyta jest szeroko dystrybuowana i dostępna nieodpłatnie w dwóch wariantach – w wersji e-booka jest do ściągnięcia na stronie: TataTezCzyta.pl, a także w wersji drukowanej w wybranych księgarniach oraz w bibliotekach publicznych i przedszkolach.

Na stronie akcji są dostępne również scenariusze zajęć dla bibliotek promujących czytanie wśród ojców.

Patronat honorowy nad akcją #TataTeżCzyta objęła Biblioteka Narodowa, a wspierają ją znani i lubiani ojcowie: muzyk Krzysztof Zalewski, Łukasz Dominiak „Who’s Your Daddy”, dziennikarz sportowy oraz zawodnik taekwondo i MMA Łukasz Jurkowski „Juras”, a także Wiesław Nowobilski, szef ekipy remontowej z programu „Nasz Nowy Dom”. Na ich kanałach społecznościowych będzie można zobaczyć, jak czytają własnym dzieciom, i usłyszeć liczne powody, dla których warto to robić. W akcję włączyła się także Anna Lewandowska.

„Częścią niskiego czytelnictwa w Polsce jest od wielu lat powtarzający się w badaniach Biblioteki Narodowej znacząco niższy wynik czytelniczy mężczyzn. Dlatego z entuzjazmem odnotowaliśmy propozycję Fundacji Powszechnego Czytania i wydawnictwa Tatarak, by stworzyć kampanię skierowaną do mężczyzn i namawiającą na czytanie właśnie ich: ojców, braci, wujów, trenerów czy dziadków. Biblioteka Narodowa jest patronem honorowym serii publikacji „Supermoc książek” od pierwszego tomu, czyli „Poradnika upowszechniania czytania”. Doceniamy przystępność formy, z jaką te publikacje są tworzone – nie dla wąskiego grona specjalistów, ale realnie z myślą o szerokim odbiorcy. To ważne i cenne” – podkreśla Tomasz Makowski, dyrektor Biblioteki Narodowej.

Inauguracja akcji #TataTeżCzyta,
fot. Paweł Morawiec, mat. wydawnictwo Tatarak

„Bardzo się cieszę, że biorę udział w akcji #TataTeżCzyta, bo książka to ważna sprawa. Sam pochodzę z małej miejscowości, więc książki to było dla mnie okno na świat. Książka jest też opowieścią, po każdej przeczytanej czuję, że coś nowego wniosła do mojego życia – i to jest super. Myślę, że czytanie dzieciom to także sposób na budowanie autorytetu: tata czyta, tata wie, tata jest osobą, którą widziałem, że czyta, jak dorastałem. Poza tym, że czytanie rozbudza wyobraźnię, to daje przyczynek do wielu dyskusji z dziećmi i buduje bliskość” – mówi tata-instagramer Łukasz Dominiak, „Who’s Your Daddy”.

Więcej informacji o akcji #TataTeżCzyta i broszurze można znaleźć na: tatatezczyta.pl.

Patronat honorowy:

Biblioteka Narodowa

Organizatorzy kampanii:

Wydawnictwo Tatarak i Fundacja Powszechnego Czytania

Współfinansowanie:

Program Kreatywna Europa

Partnerzy projektu:

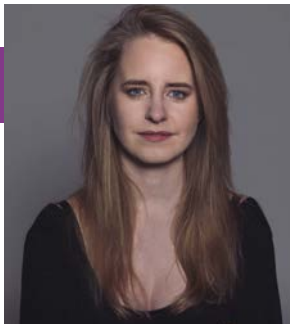
Miasto Warszawa, Narodowe Centrum Kultury, Unia Metropolii Polskich, KBF, Wrocławski Dom Literatury, Polska Izba Książki, Fundacja Olgi Tokarczuk, Fundacja Edico, Dystrybucja Platon, Taniaksiążka.pl, Czasdzieci.pl, drukarnie Abedik, Perfekt, Anczyca, Sowa.

Wydawnictwa polecające książki w projekcie:

Agora dla dzieci, Albus, Babaryba, Bajka, Bosz, Buka, Czytalisek, Druganoga, Dwukropek, Storyhouse Egmont, Entliczek, Ezop, Format, Frajda, Harperkids, Hokus-Pokus, Mamania, Media Rodzina, Muchomor, Olesiejuk, Papiilon, Polarny Lis, Poradnia K, Powergraph, Prószyński, PWN, Rebis, Światlik, Tako, Tatarak, Widnokrąg, Wilga, WSiP, Wytwórnia, Zakamarki, Zielona Sowa, Znak.

* Badania Biblioteki Narodowej: Stan czytelnictwa książek w Polsce w drugim roku pandemii (2021–2022)

Źródło: materiał prasowy organizatora

Czym się Pani zajmuje? Jakie jest Pani doświadczenie zawodowe?

Jestem producentką i konsultantką scenariuszową specjalizującą się w pogłębianiu psychologii postaci. Ukończyłam PWSFTviT w Łodzi oraz psychologię na SWPS. Z branżą audiowizualną jestem związana od 2009 roku. Mam doświadczenie w realizacji filmów dokumentalnych i fabularnych oraz koprodukcjach międzynarodowych. Filmy tworzone przy mojej współpracy (m.in. „Apolonia, Apolonia”, „Styczeń”, „Autobiografia”, „Symfonia Fabryki Ursus”, „Bukolika”) pojawiały się na takich festiwalach jak: Venice IFF, Toronto IFF, IDFA, Hot Docs, DOC Lipsk, Millennium Docs Against

Gravity, FF w Gdyni, Camerimage IFF, Locarno FF, Tribeca FF oraz na innych w Polsce i zagranicą. Jestem członkinią EAVE, EURODOC oraz Stowarzyszenia Filmowców Polskich, gdzie pełnię funkcję wiceprzewodniczącej Koła Młodych. Jestem przewodniczącą Sekcji Młodych Producentów KIPA.

Dlaczego zdecydowała się Pani uczestniczyć w szkoleniu EURODOC? Co Panią skłoniło do udziału?

Szkolenie EURODOC jest wysokiej klasy warsztatami skupionymi na filmie dokumentalnym. Dzięki nim wiedziałam, że rozwinę projekt oraz spojrzę na niego profesjonalści z całego świata. Uczestnicy warsztatów są otwarci na koprodukcję, co również dawało możliwość poznania się i otwarcia rozmów o potencjalnej współpracy.

Czego oczekiwała Pani od szkolenia? Czy program spełnił Pani oczekiwania?

Tak, spełnił w 100%. Nie miałam konkretnych oczekiwań. Wiedziałam, że spotkam tam osoby, które pomogą mi rozwinąć projekt, oraz producentów chętnych do współpracy, więc z tą wiedzą szłam na warsztaty, z otwartością patrząc na to, co się wydarzy na bieżąco.

Jak wyglądała struktura warsztatów i grupa kursowa – ile osób brało w nich udział, z jakich krajów pochodzili uczestnicy, jakie obszary sektora reprezentowali, kim byli wykładowcy?

Warsztaty były podzielone na 4 grupy – francuska, międzynarodowa, polska i ukraińska. W grupie polskiej, gdzie byłam uczestniczką, wzięło udział 12 producentów z projektami oraz towarzyszyła nam francuska obserwatorka Aurelie Bardet. Warsztaty odbywały się w języku angielskim. Wykładowczynią była norweska producentka i reżyserka Tone Grøttjord-Glenne.

Czy udało się Pani nawiązać nowe kontakty podczas warsztatów?

Tak. Aktualnie prowadzę rozmowy z francuską producentką odnośnie współpracy przy produkowanym przeze mnie filmie dokumentalnym. Warsztaty pozwoliły również lepiej poznać się nam w grupie polskiej, co też jest bardzo istotne w pracy na własnym rynku filmowym.

Co najbardziej podobało się Pani w warsztatach?

Sposób prowadzenia warsztatów. Nasza wykładowczyni bardzo dbała o to, aby dla każdego projektu był przeznaczony odpowiedni czas oraz aby uczestnicy byli skupieni na danym projekcie. Atmosfera powadzenia zajęć odbywała się w zaufaniu i szacunku. Bardzo ważna była też możliwość poznania wyselekcjonowanej grupy producentów z całego świata, co pozwala na współpracę teraz lub przy kolejnych projektach.

Komu poleciłaby Pani ten program?

Producentom skupionym na filmie dokumentalnym oraz reżyserom, którzy czasem sami starają się produkować własne filmy.

Jaką ocenę dałaby Pani warsztatom w skali od 1 do 10?

10.

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Współfinansowane przez
Unię Europejską

Creative Europe Desk Polska

Al. Ujazdowskie 41

00-540 Warszawa

tel. + 48 22 44 76 180

www.kreatywna-europa.eu

info@kreatywna-europa.eu